

Sirkka Hämäläinen

SUOMEN PANKIN
KIRJASTO

Palkansaajatalouksien säästämisestä

Suomen Pankin säästämistiedustelu
vuodelta 1969

Suomen Pankki

Helsinki 1974

SISÄLLYS

	Sivu
1. Aineisto	5
2. Tulojen ja varallisuuden jakautumat	8
3. Säästämisaste	10
3.1. Palkansaaajien keskimääräinen säästämisaste	10
3.2. Säästämisaste tuloluokittain	11
3.3. Säästämisaste ikäluokittain	12
3.4. Eläkkeellä olevien säästämisaste	15
3.5. Alueellisista eroista säästämisasteessa	16
3.6. Säästämisaste asunnonomistuksen mukaan	18
4. Eri sijoituskohteiden varannot ja niissä tapahtuneet muutokset vuonna 1969	19
5. Säästämismotiiveista, asenteista ja tiedoista	26
6. Talouspoliittisia implikaatioita	33
6.1. Tärkeimmät säästäjäryhmät ja sijoituskohteet; yhteenveto	33
6.2. Koronmuutosten ja inflaation kohtaannosta	33
6.3. Säästämisen edistämismahdollisuuksista	36

LIITTEET

1. Käytettävissä olevien tulojen ja varallisuuden jakautumat Lorenz-käyrän muodossa (kuvio)	39
2. Keskimääräinen säästämisaste tuloluokittain (kuvio)	40
3. Keskimääräinen säästämisaste ikäluokittain (kuvio)	41
4. Eri sijoituskohteiden varantojen suhde käytettävissä olevaan tuloon tuloluokittain (kuvio)	42
5. Eri sijoituskohteiden varantojen suhde käytettävissä olevaan tuloon ikäluokittain (kuvio)	46
6. Eri sijoituskohteiden varantojen suhde käytettävissä olevaan tuloon työssä olevien ja eläkkeellä olevien talouksien osalta (kuvio)	49

	Sivu
7. Eri sijoituskohteiden varantojen suhde käytettävissä olevaan tuloon asunnonomistuksen mukaan (kuvio)	50
8. Palkansaajatalouksien jakautumat tärkeimpänä pidetyn säästämismotiivin mukaan tulo- ja ikäluokittain (taulukko)	51
9. Palkansaajatalouksien jakautumat tärkeimpänä pidetyn omaisuuserän ominaisuuden mukaan tulo- ja ikäluokittain (taulukko)	52
10. Palkansaajatalouksien jakautumat säästämiseen liittyvien tietojen osalta tulo- ja ikäluokittain (taulukko)	53

1. AINEISTO

Seuraavassa esitetään eräitä tuloksia vuonna 1970 suoritetusta palkansaajakotitalouksien vuoden 1969 tuloja ja säästämistä koskeneesta haastattelututkimuksesta. Nämä puhtaasti deskriptiiviset tulokset muodostavat osan tekeillä olevasta laajemmasta raportista, jossa pyritään analysoimaan säästämiskäyttäytymiseen vaikuttavia tekijöitä mm. monimuuttujamenetelmillä.

Tutkimuksen otos käsitti lopullisesti 1026 kotitaloutta, jotka oli valittu siten, että ne edustivat koko maan palkansaajia,¹ ja siten, että ylemmät tuloluokat olivat yliedustettuja. Seuraavassa esitettävät tulokset - myös jakautumia koskevat luvut - on painotettu vastaamaan koko palkansaajakotitalouksien muodostamaa perusjoukkoa.

Tiedustelun yhteydessä selvitettiin yksityiskohtaisesti kotitalouksien eri lähteistä saamat bruttotulot, tulonsiirrot sekä niiden maksamat tulonsiirrot. Tuloihin ei ole sisällytetty oman asunnon tai kesäasunnon asuntoedun laskennallista arvoa eikä niistä ole vastaavasti vähennetty kotitalouksien maksamien luottojen korkoja.²

Tuloilla tarkoitetaan seuraavassa kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja, ts. bruttotuloja vähennettynä julkiselle

1. Palkansaajakotitalouksiksi määriteltiin taloudet, joiden tuloista yli puolet oli palkkatuloja tai (työ)eläketuloja.

2. Periaatteessa käytettävissä olevasta tulosta pitäisi joka tapauksessa vähentää sijoitusluonteisen omaisuuden hankkimiseksi otettujen lainojen korot, mutta niitä ei ole voitu aineistossa erottaa asuntolainojen koroista.

sektorille maksetuilla nettotulonsiirroilla.

Kotitalouksien säästäminen selvitettiin tasemenetelmällä tiedustelemalla yksittäisten omaisuuserien vuoden alun ja lopun käypä arvo (vastaajan käsityksen mukaan) ja verotusarvo sekä arvopapereista nimellisarvo.¹ Lisäksi selvitettiin vaihtokelpoisten omaisuuserien siirrot vuoden aikana, ts. ostot, myynnit sekä annetut ja saadut lahjoitukset tai perinnöt. Ostoja ja myyntejä koskevat tiedot kerättiin myös kaikkien kestävien kulutustavaroiden osalta. Tasetietoja ja omaisuuden siirtotietoja hyväksi käyttäen voitiin vuoden lopun omaisuus määritellä paitsi käyvin hinnoin, ts. vuoden 1969 lopun hinnoin, myös kiintein hinnoin eli vuoden 1969 alun hinnoin.

Minkään omaisuuden osalta ei ole vähennetty laskennallisia kulumista vastaavia poistoja, jotka periaatteessa kuuluvat kulutukseen. Näin siksi, että aineiston pääasiallisena tarkoituksena on ollut kotitalouksien ratkaistavissa olevien säästämissä päätösten ja käyttäytymisen analysoiminen eikä asunnon arvon aleneminen ole seurausta tällaisesta päätöksestä. Asunnon arvon aleneminen käytön ja vanhenemisen johdosta sekä myös asunnon tulovaikutuksen tiedostaminen ovat oletettavasti hyvin erilaisia eri talouksilla eivätkä noudattane mitään yleistä kaavaa.

Seuraavassa esitettävät tiedot koskevat säästämistä ja omaisuuserien muutoksia, joissa ei ole mukana arvonlisäystä vuoden 1969 aikana.

Varsinaisena säästämiskäsitteenä seuraavassa käytetään muiden omaisuuserien kuin kestävien kulutustavaroiden nettoliisäystä (ts. brutto-omaisuuden lisäystä velkojen lisäyksellä vähennettynä tai velkojen vähentymisellä lisättynä). Tietoja esitetään kuitenkin myös siten, että kestävien kulutustava-

1. Selvitettyihin omaisuuseriin kuului kestokulutushyödykkeistä vain auto.

roiden netto-ostot luetaan mukaan säästämiseen kokonaisuudessaan, ilman että käytön ja kulumisen aiheuttamia poistoja on otettu huomioon.

Varsinaisten taloudellisten muuttujien lisäksi seuraavassa esitetään haastattelussa saatuja tietoja palkansaajakotitalouksien motiiveista, asenteista ja säästämisestä ja säästämiskohteista.

On syytä korostaa, että haastattelulla saatuihin, vastaajien omiin käsityksiin perustuviin tietoihin ilmeisesti sisältyy huomattaviakin virheitä ja esitettäviin tuloksiin on näin ollen suhtauduttava varauksellisesti. Erityisesti varallisuuden ja velkojen tasoa koskevissa tiedoissa saattaa olla melkoista aliarviointia siitäkkin huolimatta, että varallisuustietojen osalta pyrittiin käypää arvoa koskevia tietoja tarkistamaan mahdollisuuksien mukaan ulkopuolisista lähteistä.¹ Lisäksi on ilmeistä, että sekä tulojen että varallisuuden suhteellinen aliarviointi kasvaa ylempiin tuloluokkiin siirryttäessä; tämän vuoksi varallisuustiedot on seuraavassa pääosin esitetty suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin.

Koska yksinomaan palkansaajakotitalouksia koskevia aggregaattitietoja säästämisestä ei ole olemassa, ei saatuja tuloksia voida suoranaisesti verrata muihin tilastoihin. Joitakin karkeita vertailuja kansantulotilaston ja muiden haastattelututkimusten tuloksiin voidaan kuitenkin tehdä ja niitä on seuraavassa pyrittävä tekemään mahdollisuuksien mukaan.

1. Haastattelun yhteydessä selvitettiin ja yksilöitiin erilaiset omaisuuserät, kuten arvopaperit ja kiinteä omaisuus, suhteellisen tarkkaan ja tältä pohjalta tarkastettiin tietoja erilaisista lähteistä (esim. osakkeiden pörssi- ja verotusarvot, Säästöpankkien kiinteistövälityksen tiedot kiinteistöjen hinnoista jne.).

2. TULOJEN JA VARALLISUUDEN JAKAUTUMAT

Liitekuviossa 1 (s. 39) on esitetty palkansaajakotitalouksien tulojen ja varallisuuden jakautumat Lorenz-käyrien muodossa. Käyrät osoittavat sen prosenttiosuuden tuloista ja varallisuudesta, jonka tietty prosenttiosuus talouksista saa tai omistaa, kun taloudet on järjestetty tulojen tai varallisuuden mukaan nousevaan suuruusjärjestykseen. Kuvioista näkyy selvästi varallisuuden tuloja epätasaisempi jakautuma.

Vertailun vuoksi on seuraavassa taulukossa esitetty tulojen jakautuma kvinttiileihin paitsi Suomen Pankin selvityksen mukaisena myös Tilastokeskuksen vuoden 1966 kotitaloustiedustelun mukaan¹ sekä Kivikarin vuotta 1969 koskeneen tutkimuksen mukaan.² Kotitaloustiedustelun tulokset koskevat koko maan kaikkia kotitalouksia siis myös yrittäjäkotitalouksia ja näyte oli kooltaan 4 090 kotitaloutta. Kivikarin tutkimusaineisto edustaa naimisissa olevia kaupunkien ja kauppaloitten kotitalouksia, ja lopullinen näyte oli suuruudeltaan 895 taloutta.

<u>Tulon kvinttiiliosuudet</u> ³	1	2	3	4	5	Yht
Vuoden 1966 kotitaloustiedustelu						
- käytettävissä olevat tulot	6.0	11.7	17.4	24.0	40.9	100.0
Kivikarin tutkimus -69						
- käytettävissä olevat tulot	9.6	14.7	18.5	23.0	34.2	100.0
Suomen Pankin tutkimus -69						
- käytettävissä olevat tulot	6.3	11.7	17.6	24.2	40.2	100.0
<u>Nettovarallisuuden kvinttiili-</u> ³ <u>osuudet</u>						
Kivikarin tutkimus -69	-0.4	2.8	11.7	23.2	62.7	100.0
Suomen Pankin tutkimus -69	0.0	0.2	11.0	23.9	64.9	100.0

1. Vuoden 1971 kotitaloustiedustelun tuloksia ei heinäkuussa 1974 ollut käytettävissä.

2. Urpo Kivikari: Kuluttajatalouksien varallisuuskäyttäytyminen, Turun Yliopiston julkaisuja, Sarja C osa 10, s. 29.

3. Taulukko osoittaa, miten monta prosenttia yhteenlasketuista tuloista tai varallisuudesta saa tai omistaa aina 20 % talouksista tulojen tai varallisuuden suuruuden mukaan järjestettynä.

Taulukon perusteella voidaan todeta, että Tilastokeskuksen ja Suomen Pankin tutkimuksen tulonjakautumat ovat jokseenkin samanlaiset huolimatta eri ajankohdista sekä yrittäjäkotitalouksien sisällyttämisestä Tilastokeskuksen tuloksiin. Kivikarin tutkimuksen mukaan tulonjakautuma on jonkin verran tasaisempi, mikä saattaa osittain johtua siitä, että näytteestä puuttuvat kaikki maaseudun kotitaloudet - myös palkansaajakotitaloudet - ja että taloudet ovat naimisissa olevia.

Varallisuusjakautumien osalta voidaan todeta, että näytepohjan erilaisuudesta huolimatta varallisuuden jakautumat ovat sekä Kivikarin että Suomen Pankin tutkimuksessa melko samanlaiset, Suomen Pankin tutkimuksessa jonkin verran epätasaisempi. Taulukon tiedot koskevat nettovarallisuutta, mutta kummankin tutkimuksen mukaan bruttovarallisuuden jakautuma on hyvin lähellä nettovarallisuuden jakautumaa, lievästi sitä tasaisempi.

3. SÄÄSTÄMISASTE

3.1. Palkansaaajien keskimääräinen säästämisaste

Suomen Pankin tiedustelun perusteella maan palkansaaajakotitalouksien keskimääräinen säästämisaste ts. säästämisen osuus käytettävissä olevista tuloista vuonna 1969 oli 0.054. Jos kestävien kulutustavaroiden ostot kokonaisuudessaan ilman pois-toja sisällytetään säästämiskäsitteeseen, kohoaa luku 0.129:ään.

Kansantulotilaston mukainen koko kotitaloussektorin säästämisaste vuonna 1969 oli 0.115, ts. huomattavasti Suomen Pankin haastattelututkimuksella saatua lukua, 0.054, korkeampi. - Osittain ero selittyy haastattelulla hankittujen tietojen mahdollisesti sisältämällä aliarvioinnilla,¹ mutta osittain myös käsitteellisillä eroilla. - Palkansaaajakotitalouksien säästämisaste on yleensä alhaisempi kuin yrittäjätalouksien säästämisaste; yrittäjätaloudethan eivät ole mukana Suomen Pankin tutkimuksessa. - Kansantalouden tilinpidossa yksityiset voittoa tavoittelemattomat laitokset sisältyvät kotitaloussektoriin, joskin on ilmeistä, että näiden osuus sektorista on suhteellisen pieni. - Kansantalouden tilinpidon mukainen kotitalouksien käytettävissä oleva tulo ja säästäminen sisältävät pakollisen sosiaalivakuutuksen rahastojen muutokset. Jos sosiaalivakuutusrahastojen muutos vähennetään, alenee kansantulotilastojen kotitaloussektorin keskimääräinen säästämisaste 0.099:ään. Kansantalouden tilinpidon mukaisessa säästämässä on lisäksi mukana henkivakuutusrahastojen muutos, joka ei sisälly haastattelulla saatuun säästämiseen; jos tämä vähennetään, tulee ko-

1. Erään aliarviointia mahdollisesti lisäävän tekijän on tiedustelussa aiheuttanut se, että velkojen osalta ei eroteltu henkilökohtaisia ja osakkeenomistajien taloyhtiöiden lainoja; lainakanta ja lainojen lyhentämisen muodossa tapahtunut säästäminen saattavat tältä osin olla todellista alhaisempia osake-asunnon omistajien kohdalla.

Vertailuja tehtäessä on kuitenkin syytä pitää mielessä myös kansantalouden tilinpidon mukaisen säästämisen melkoiset virhemahdollisuudet.

titaloussektorin säästämistäasteeksi 0.087.¹ Suomen Pankin haastattelututkimuksen yhteydessä selvitettiin suoritettujen henkilövakuutusmaksut; niiden osuus käytettävissä olevista tuloista oli keskimäärin 0.013.

Toisaalta Suomen Pankin haastattelututkimuksen mukaisen säästämistäasteen ja kansantulotilastojen säästämistäasteen välistä eroa kasvattaa se, että mainituissa Suomen Pankin tutkimuksen mukaisissa luvuissa käytettävissä oleviin tuloihin ei ole sisällytetty oman asunnon laskennallista asuntoetua eikä säästämistäasteesta ole vähennetty asuntojen poistoja, kuten kansantalouden tilinpidossa on tehty.

Vertailun vuoksi voidaan mainita, että Tilastokeskuksen suorittaman vuoden 1966 kotitaloustiedustelun mukaan kaikkien kotitalouksien keskimääräinen säästämistäaste oli 0.056, kun se kansantalouden tilinpidon mukaan oli 0.124.

3.2. Säästämistäaste tuloluokittain

Seuraavassa taulukossa ja liitteen 2 (s. 40) kuviossa on esitetty keskimääräinen säästämistäaste tuloluokittain. Näistä voidaan todeta selvästi säästämistäasteen kohoaminen tulon mukana.²

1. Sosiaalivakuutusrahastojen ja henkivakuutusrahastojen merkityksestä säästämisen kannalta Seppo Kostiainen: Sosiaalivakuutusjärjestelmän säästämistävaikutukset, Taloudellisia Selvityksiä 1971, Suomen Pankin taloustieteellisen tutkimuslaitoksen julkaisuja, Sarja A:34 ja Ahti Huomo: Rahoitustilinpidollinen tarkastelu kiinnitysluotto- ja vakuutuslaitosten rahoituksenvälitystoiminnasta Suomessa vuosina 1949-1969, Kansantaloustieteen pro gradu -tutkielma, Helsingin Yliopisto 1972.

2. Vaikka keskimääräiset tuloluokittain lasketut säästämistäasteet kehittyvät suhteellisen säännöllisesti, on tuloluokkien sisällä säästämistäasteissa erittäin suuria vaihteluita. Säästämistäaste-erot ovat kuitenkin merkittäviä vähintään 5 prosentin merkitsevyydellä lukuun ottamatta tuloluokkien 10 000 - 15 000 ja 15 000 - 20 000 välistä eroa, joka ei ole merkitsevä.

Tulot mmk	-5 000	-10 000	-15 000	-20 000	-30 000	yli 30 000	Kaikki
Säästämisaste pl. kest.	-0.001	0.031	0.063	0.056	0.085	0.192	0.054
Säästämisaste ml.kestävät	0.007	0.098	0.148	0.150	0.203	0.267	0.129
Talouksien jakautuma, %	14.1	26.4	23.1	17.0	14.7	4.7	100.0
Oman asunnon omistavien osuus luokkaan kuuluvista, %	26	46	54	65	70	79	53

Säästämisasteen kohoamiseen tuloluokittain ei ikärakenteella ole vaikutusta. Eri ikäluokissa erikseen suoritettu tuloluokittainen tarkastelu osoitti säästämisasteen kohoavan tulojen mukana kaikissa ikäluokissa.

Oman asunnon laskennallisen tulon puuttuminen käytettävissä olevan tulon käsitteestä jyrkentää jossakin määrin säästämisasteen kohoamista. Edellä olevassa taulukossa on esitetty oman asunnon omistavien osuus kuhunkin tuloluokkaan kuuluvista talouksista. Tämä osuus kohoaa odotetusti tuloluokittain, mutta kuten liitteen 4 (s. 43) kuviosta voi todeta, keskimääräinen asuntojen varannon ja käytettävissä olevan tulon välinen suhde ei kasva yhtä jyrkästi. Asuntoedun arvon lisääminen käytettävissä oleviin tuloihin loiventaisi säästämisasteen kohoamista lievästi, mutta ei muuttaisi varsinaisesti kehityskuvaa.¹

3.3. Säästämisaste ikäluokittain

Seuraavassa taulukossa ja liitteessä 3 (s. 41) on esitetty palkansaaja-

1. Asunto-osakeyhtiöiden velkojen maksamisena mahdollisesti poissääjäänyt säästäminen saattaisi vielä lievästi jyrkentää tuloluokittaista kohoamista. Omakotitalojen osuus näet alenee ja osakeasuntojen osuus kasvaa yleisesti ottaen tulojen mukana. Poikkeuksen tästä kehityssuunnasta muodostaa tuloluokka 5 000 - 10 000, jossa osakeasuntojen osuus on merkittävästi suurempi kuin alimmassa tuloluokassa ja 10 000 - 15 000 mk:n tuloluokassa; on mahdollista että tämän tuloluokan säästämisaste taloyhtiön lainojen lyhennyksen johdosta saattaisi olla korkeampi.

kotitalouksien keskimääräinen säästämismisalttius ikäluokittain talouden päämiehen iän mukaan.

Ikä, vuotta	(18-25) ¹	26-35	36-45	46-55	56-65	yli 65	Kaikki
Säästämismisaste pl.kestävät	(-0.229)	0.082	0.045	0.061	0.060	0.007	0.054
Säästämismisaste ml.kestävät	(0.085)	0.192	0.128	0.142	0.108	0.006	0.129
Keskimääräinen tulo, mk	(7 360)	14 510	16 820	15 340	11 950	5 810	13 850
Talouksien jakautuma, %	0.7	23.7	25.5	23.1	15.5	11.5	100.0
Oman asunnon omistavien osuus luokkaan kuuluvista talouksista, %	(0)	33	58	72	64	35	53

Keskimääräisen säästämismisasteen huippu ajoittuu ikäryhmään 26-35-vuotiaat. Seuraavana kymmenvuotiskautena säästämismisaste tulotason kohoamisesta huolimatta alenee jonkin verran, sillä erilaisten kulutustarpeiden - lähinnä lasten hoito- ja koulutuskulujen - huippu ajoittuu tähän periodiin. Ikäluokissa 46-55 ja 56-65 säästämismisaste näyttää jonkin verran kohoavan talouksien varautuessa eläkkeelle jäämistä varten.² Yli 65-vuotiaiden säästämismisaste putoaa jyrkästi paitsi säästämismisalttiusmahdollisuuksien (tulojen) alentumisen myös säästämistarpeiden vähenemisen vuoksi.

Säästämismisasteen ikäluokittainen kehitys meillä poikkeaa tämän tutkimuksen mukaan muissa maissa todetusta. Säästämismisasteen

1. Alinta ikäluokkaa koskevat tiedot ovat erittäin epävarmoja: näytteeseen sisältyi ainoastaan kuusi taloutta, joiden päämiehet olivat 25-vuotiaita tai nuorempia.

2. Säästämismisalttiusvaihtelut luokkien sisällä ovat tämänkin luokittelun mukaan melkoiset; ikäluokkien 46-55 ja 56-65 keskiarvojen ero 36-45-ikäryhmän keskiarvoon ei ole tilastollisesti merkitsevä.

huippu ajoittuu muualla yleensä ikävuosien 45 ja 65 välille.¹ Se, että suomalaisista kotitalouksista suhteellisesti säästäväisimpiä näyttävät olevan 25-35-vuotiaat, johtuu aivan ilmeisesti asuntotilanteestamme ja asuntorahoitusjärjestelyistämme. Oma asunto pyritään hankkimaan turvallisuussyistä melko aikaisessa elinvaiheessa tulo-odotusten ollessa nousevia. Erityisesti kovan rahan asunnoissa tarvittava omarahoitus- ja asuntolainojen lyhyt laina-aika pakottavat asunnon hankkivat taloudet säästämään sekä ennen ostoa että ostoa seuraavan 5-10 vuoden periodin aikana nettomääräisesti melkoisen osan tuloistaan. Edellä olevasta taulukosta voi todeta oman asunnon omistavien talouksien osuuden kohoavan 33 prosentista 58 prosenttiin siirryttäessä ikäryhmästä 26-35 ikäryhmään 36-45. Samoin liitteen 5 (sivulla 46 olevasta) kuviosta voidaan todeta asuntoinvestointien suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin kasvaneen (vuoden alun ja vuoden lopun pylväiden erotus) eniten ikäryhmissä 26-35 ja 36-45.² Velkojen osuuden kasvu on myös ikäryhmässä 26-35 suuri, mutta selvästi asuntojen hankinnan osuutta pienempi (liite 5, s. 48).

Oman asunnon asuntoedun puuttuminen käytettävissä olevista tuloista ei ilmeisestikään sanottavasti vaikuta taulukossa ja kuviossa esitettyyn kuvaan säästämisasteen ikäryhmittäisestä kehittämisestä. Asuntoedun laskeminen mukaan käytettävissä oleviin tuloihin saattaisi lievästi alentaa 46-55- ja 56-65-ikäryhmien säästämisastetta, koska asuntojen suhde käytettävissä oleviin tuloihin on suurimmillaan näissä ryhmissä.³

1. Esim. Ruotsin osalta Hushållens Sparande År 1955 Del I, Meddelanden från Konjunkturinstitutet, Serie B:25, Stockholm 1959, s. 79.

2. Vrt. myös liitteen 8 (s. 51) taulukko motiiveista ikäluokittain.

3. Osakeasuntojen osuus asunnoista on ikäluokissa 26-35 ja 36-45 suurempi kuin muissa ikäluokissa. Asunto-osakeyhtiön lainojen lyhennyksinä mahdollisesti poisjäänyt säästäminen alentaa näiden ikäryhmien säästämisastetta.

3.4. Eläkkeellä olevien säästämistä

Eläkkeellä olevien kotitalouksien säästämistä on odotusten mukaisesti selvästi alhaisempi kuin työssä olevien talouksien ja erityisen selvä on ero kestävien kulutustavaroiden ostoissa, kuten ilmenee seuraavasta taulukosta. Säästämisteen pienuuteen vaikuttaa luonnollisesti suurelta osin alhainen keskimääräinen tulotaso: eläkkeellä olevien tulot ovat keskimäärin runsas kolmannes työssä olevien tuloista.¹

Oman asunnon asuntoedun huomioon ottaminen ei muuttaisi kuvaa: asuntojen varannon suhde käytettävissä oleviin tuloihin vuoden alussa on molemmissa ryhmissä sama (liite 6, s. 49).

	Työssä olevat	Eläkkeellä olevat	Kaikki
Säästämistä pl. kestävät	0.059	0.025	0.054
Säästämistä ml. kestävät	0.147	0.027	0.129
Keskimääräiset tulot, mk	15 240	5 860	13 850
Osuus koko populaatiosta, %	85.1	14.9	100.0
Negatiivisten säästäjien osuus ryhmään kuuluvista talouksista, %	22.7	7.1	20.6

Vaikka eläkkeellä olevien talouksien säästämistä sinänsä onkin alhaisempi ja säästämisen absoluuttinen määrä tulotason takia pieni, on negatiivisten säästäjien osuus eläkkeellä olevien ryhmässä selvästi vähäisempi kuin työssä olevien ryhmässä, kuten taulukosta näkyy. Nämä tulokset ovat vastoin

1. Vuonna 1969 eläkkeellä olevista talouksista suhteellisen pieni osa nautti täysimääräisestä uudesta työeläketurvasta.

ns. elinvaihehypoteesia, jonka mukaan eläkkeellä olevat taloudet ovat keskimäärin negatiivisia säästäjiä ja kuluttavat aikaisemmin hankkimaansa varallisuutta. Vähäinen negatiivisten säästäjien määrä ei-aktiivien ryhmässä joutuneen pääasiassa siitä, että näiden talouksien varallisuus absoluuttisesti ottaen on varsin pieni, joskin se suhteessa tuloihin on hyvin lähellä työssä olevien varallisuutta (liite 6). Lisäksi se on suuressa määrin epälikvidissä muodossa, asunto-omaisuutena, kuten yleensä kotitalouksilla.

3.5. Alueellisista eroista säästämisasteessa

Tiedustelun aineistoa on voitu tarkastella sekä kuntatyypeittäin ryhmiteltynä että maantieteellisten alueiden mukaisesti. Maantieteellisten alueiden jakoperusteena on toisaalta ollut kehitysaluejako, toisaalta maan jakaminen läntisiin ja itäisiin osiin säästäväisyyttä koskevien oletettujen itä-länsierojen testaamiseksi.

Kuntatyypeittäin tarkasteltuna ei ole havaittavissa mitään selviä systemaattisia eroja säästämisasteessa. Maantieteellisten alueiden mukaan tarkasteltuna on joitakin eroja nähtävissä, joskaan ei erityisen selviä. Seuraavassa taulukossa on esitetty alueittaisia tietoja säästämisasteesta, talouksien keskimääräisistä tuloista ja asunnonomistussuhteista.

	1.	2.	3.	4.	5.	
Alueet	Turun ja Porin, Hämeen ja Uudenmaan läänit	Kymen lääni	Keski-Suomen ja Vaasan läänit, lounaisosa Oulun läänistä (Raahen ymp.)	Mikkelin lääni, eteläosa Kuopion läänistä (Kuopion ymp:een)	Pohj.Karjalan lääni, pohj.osa Kuopion läänistä, Oulun ja Lapin läänit	Kaikki
Säästämisaste pl. kest.	0.067	0.020	0.047	0.051	0.041	0.054
Säästämisaste ml. kest.	0.136	0.084	0.114	0.119	0.158	0.129
Keskimääräiset tulot, mk	14 490	12 790	12 660	13 140	13 760	13 850
Talouksien jakautuma, %	52.7	12.5	10.7	9.3	14.8	100.0
Oman asunon omistavien osuus ryhmään kuuluvista, %	52	56	60	49	55	53

Alueen 1., Turun ja Porin, Hämeen ja Uudenmaan läänien, muita korkeampi säästämisalttius selittyyne suurelta osin muita alueita korkeammalla tulotasolla. Länsisuomalaisten ja itäsuomalaisten säästäväisyydessä ei tämän taulukon perusteella voida havaita selviä eroja. Alueen 2., Kymen läänin, alhainen säästämisaste verrattuna 1. alueen korkeaan säästämisasteeseen ei tosin selittyne kokonaan tulotasoerolla ja ero 3. alueen säästämisasteeseenkin selittyyne vain osaksi asunnonomistuksen tulovaikutuksilla ja ikärakenteella. (Keskimääräistä korkeamman säästämisasteen ikäryhmien 26-35 ja 45-55 osuus on 3. alueella selvästi suurempi ja alhaisen säästämisasteen ryhmän, yli 65, osuus pienempi kuin 2. alueella.) Länsi-itä-hypoteesi saattaisi selittää osan 2. ja 3. alueen eroista, mutta toisaalta 4. alueen säästämisasteen suhteellinen korkeus tulotasoon verrattuna puhuu tätä alueellista hypoteesia vastaan.¹

1. Keskiarvot eivät poikkea tilastollisesti merkitsevästi toisistaan alueilla 3., 4. ja 5.

Kestokulutushyödykkeiden ostojen osuus käytettävissä olevista tuloista on 5. alueella (Pohjois-Karjalassa, Oulun ja Lapin läänissä) selvästi korkeampi kuin muilla alueilla. Tämän voidaan ehkä olettaa heijastavan kulutustottumusten ja -mahdollisuuksien hitaampaa ja myöhempää muuttumista näillä alueilla.

3.6. Säästämisaste asunnon omistuksen mukaan

Edellä on jo eri ryhmittelyjen kohdalla pyritty arvioimaan asunnon omistamisen vaikutusta käytettävissä oleviin tuloihin ja säästämisaste-eroihin. Seuraavassa taulukossa on esitetty tietoja erikseen vuokralla asuvien ja oman asunnon omistavien osalta. ¹

	Ei omaa asuntoa vuoden alussa	Oma asunto vuoden alussa	Kaikki
Säästämisaste pl. kestävät	0.032	0.073	0.054
Säästämisaste ml. kestävät	0.102	0.152	0.129
Keskimääräiset tulot, mk	11 350	16 050	13 850
Talouksien jakautuma,%	46.7	53.3	100.0

Säästämisaste on oman asunnon omistavien kohdalla erittäin merkittävästi korkeampi kuin vuokralla asuvien kohdalla. Ero tosin pienehenisi jonkin verran, jos asuntoedun laskennallinen arvo lisättäisiin käytettävissä oleviin tuloihin; tällöinkin se tulisi kuitenkin jäämään lähelle 0.04:ä.

Säästämisalttiuksien ero selittyy suurelta osin tulotasoeroilla (mikä asuntoetu huomioonotettuna vielä korostuisi), osittain asunnonomistavien lainojen lyhennysten muodossa tapahtuvan sidotun säästämisen merkittäväällä osuudella (ks. liite 7, s. 50).

1. Lukuja vertailtaessa on syytä pitää mielessä, ettei laskennallisia eriä sekä asuntoetua että asunnon poistoja (eikä myöskään korkoja) ole säästämisastelukuja laskettaessa otettu huomioon, kuten edellä on todettu.

4. ERI SIJOITUSKOHTEIDEN VARANNOT JA NIISSÄ TAPAHTUNEET MUUTOKSET VUONNA 1969

Tässä osassa ja erityisesti liitteissä 4-7 pyritään kuvaamaan eri sijoituskohteiden varantoja ja niiden muutoksia koko maan palkansaajakotitalouksien käyttäytymistä vastaavaksi painotettuna suoritetun haastattelututkimuksen perusteella. On syytä korostaa, että tuloksien epävarmuus on näiden yksittäisten sijoituskohteiden osalta vielä merkittävästi suurempi kuin koko säästämisen osalta. Varantotiedot sinänsä ovat ilmeisesti aliarvostettuja reaaliomaisuuden ja mahdollisesti myös muun omaisuuden osalta, kuten jo aikaisemmin todettiin. Käytetty näytteenottomenetelmä ja siten myös näytekorotuskerroimet on alun perin laadittu koko säästämistä silmällä pitäen, eikä näytteen edustavuudesta yksittäisten omaisuuserien osalta näin ollen ole takeita. Tarkastelu pohjautuu seuraavassa varantojen ja käytettävissä olevien tulojen välisiin suhteisiin haastattelun tulosten mukaisena erilaisten luokittelujen mukaan: liitekuvioiden pylväiden tasoja tarkasteltaessa on aliarvioinnin mahdollisuus ja ennen kaikkea sen suurempi todennäköisyys reaaliomaisuuden kohdalla ja ylemmissä tuloluokissa syytä pitää mielessä. Liitteen 5 kuvioita tarkasteltaessa on lisäksi syytä pitää mielessä, että alle 25-vuotiaita koskevat tiedot on laadittu vain kuuden vastauksen perusteella. Edelleen suhteiden vaihtelut, hajonnat luokkien sisällä, ovat - samoin kuin säästämistäasteenkin osalta - huomattavat kaikissa luokitteluissa.

Sijoituskohteiden varantojen muutokset, jotka liitekuvioissa näkyvät suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin vuoden alun ja vuoden lopun tilannetta osoittavien pylväiden erotuksina, ovat ilmeisesti jonkin verran luotettavampia.

Kestävistä kulutustavaroista kuviotarkasteluun sisältyvät autot; muista kestokulutustavaroista ei varantotietoja edes pyritty hankkimaan.

Seuraavalla sivulla olevassa taulukossa ja liitekuviossa 4 (s. 42-45) kohdassa "Kaikki tuloluokat" on esitetty eri sijoituskohteiden keskimääräiset suhteet käytettävissä oleviin tuloihin kaikkien palkansaajien osalta. Vuoden 1969 aikana bruttovarallisuuden (pl. kestävät kulutustavarat) suhde käytettävissä oleviin tuloihin kohosi 2.02:sta 2.12:een ja nettovarallisuuden (=bruttovarallisuus - lainat) 1.80:stä 1.85:een. Sijoituskohteittain lisäystä tapahtui pääasiassa asuntojen kohdalla ja jossakin määrin muun kiinteän omaisuuden kuin omakotitalojen kohdalla.¹ Autojen varanto suhteessa käytettävissä olevaan tuloon kasvoi niinkään. Erityisesti on syytä panna merkille, että talletusten määrässä ei tapahtunut lainkaan lisäystä vuoden 1969 aikana ja myös arvopapereiden ostojen kautta siirtyi suhteellisen vähän säästövaroja palkansaajatalouksilta yritys-sektorin tai julkisen sektorin käyttöön.

Liitteiden 4 - 7 kuviot osoittavat tärkeimpien sijoituskohteiden varantojen suhteen käytettävissä oleviin tuloihin tuloluokittain, ikäluokittain, erikseen työssä olevien ja eläkkeellä olevien osalta sekä asunnon omistuksen mukaan. Epävarmuustekijöistä johtuu, että tässä kommentoidaan vain keskeisimpiä kohtia liitekuvioiden osoittamista eroista ja niihin mahdollisesti vaikuttavista tekijöistä.

A i k a t a l l e t u s t e n osalta voidaan todeta, että suurimmat talletukset suhteessa tuloon ovat 5 000 - 10 000 mk:n ja yli 30 000 mk:n tuloluokissa sekä ikävuosien 46 ja 65 välillä.² Todettakoon, että eläkkeellä olevat taloudet, joiden talletusten suhde tuloihin on jonkin verran pienempi kuin työssä olevien, sijoittuvat pääasiallisesti tuloluokkiin alle 5 000 mk ja 5 000 - 10 000 mk (osuudet luokkaan kuuluvista talouksista 63 % ja 17 %, kun koko aineistossa osuus on 15 %).

1. Tämä erä käsittää pääasiassa kesäasunnot, mutta sisältää myös sijoitusmielessä pidettyjä kiinteistöjä.

2. Talletussuhde on korkea myös alle 25-vuotiaiden ryhmässä, mutta luku on erittäin epävarma.

Eri sijoituskohteiden suhde vuoden 1969 käytettävissä oleviin tuloihin, vuoden 1969 alussa ja lopussa

	vuoden 1969 alussa	vuoden 1969 lopussa
Käteinen raha	0.011	0.012
Pankkitalletukset yhteensä (sh-, ps-, aikatalletustilit)	0.202	0.202
- aikatalletustilit	0.196	0.197
Arvopaperit (obligaatiot, osuudet ja muut osak- keet kuin asunto-osakkeet)	0.086	0.092
Muut rahasaatavat	0.008	0.012
RAHOITUSVAATEET YHTEENSÄ	0.307	0.318
Asunnot (osakkeet ja omakotitalot)	1.500	1.573
Muu kiinteä omaisuus kuin omakotitalot	0.217	0.225
BRUTTO-OMAISSUUS PL. KESTÄVÄT	<u>2.024</u>	<u>2.116</u>
Auto	0.088	0.120
BRUTTO-OMAISSUUS ML. AUTO PL. MUUT KESTÄVÄT	<u>2.112</u>	<u>2.236</u>
Velat pl. osam. velat	0.227	0.265
Osamaksuvelat	0.007	0.012
VELAT YHTEENSÄ	<u>0.234</u>	<u>0.277</u>
NETTO-OMAISSUUS PL. KESTÄVÄT JA OSAMAKSUVELAT	1.797	1.851
NETTO-OMAISSUUS ML. AUTO JA OSAMAKSUVELAT, PL. MUUT KESTÄVÄT	<u>1.878</u>	<u>1.959</u>
Keskimääräinen käytettävissä oleva tulo, mk		13 850

Aikatalletusten pitämisen voidaan katsoa liittyvän suurelta osin asuntojen hankintaan. Erityisesti tuloluokassa 5 000 - 10 000 on ilmeistä, että korkea talletusten suhde käytettävissä olevaan tuloon osoittaa asuntosäästämisen huomattavaa merkitystä. Asuntojen suhde käytettävissä oleviin tuloihin on tässä luokassa suhteellisen korkea ja lisäksi kohtalainen. Tämä luokka sisältää ilmeisesti suhteellisen paljon talouksia, joilla on kasvavat tulo-odotukset (ts. selvästi korkeampi pitkän ajan tulo) ja/tai joilla on ollut ja on mahdollisuus valtion asuntolainojen avulla hankkia itselleen asunto.¹

Aikatalletusten keskimääräistä lisäystä vuoden 1969 aikana tapahtui vain 10 000 - 15 000 mk:n tuloluokassa ja 46-55- ja 56-65-ikäluokissa. Koko palkansaajasektorin talletukset kasvoivat vain hyvin lievästi.²

Arvopapereiden suhde käytettävissä oleviin tuloihin on suhteellisen korkea alle 5 000 mk:n tuloluokassa, minkä jälkeen se alenee ja kohoaa uudelleen ylemmissä tuloluokissa. Arvopapereiden määrän keskimääräistä lisäystä tapahtui vain kahdessa ylemmässä tuloluokassa ts. yli 20 000 mk:n tulojen kohdalla. Vastaavasti näiden luokkien talletuksissa tapahtui alenemista. Ikäryhmittäin tarkasteltuna arvopapereiden suhde käytettävissä oleviin tuloihin - ellei oteta huomioon alle 25-vuotiaita koskevia erittäin epävarmoja tietoja - on suurin 56-65-vuotiaiden ryhmässä. Eläkkeellä olevien ja yli 65-vuotiaiden sekä vuokralla asuvien muita ryhmiä alhaisemmat arvopapereiden varantosuhteet selittynevät pääosin alemmalla keskimääräisellä tulotasolla.

Kiinteä omaisuus ilman omakotitaloja on suurin yli 30 000 mk:n tuloissa ja 56-65-vuotiaiden ryhmässä; näissä ryhmissä tämä omaisuus lienee osittain sijoitusluonteista eikä enää pääosin virkistys- tms. palveluk-

1. Aineistosta ei valitettavasti pystytä erottamaan valtion asuntolainoja muista veloista.

2. Vuoden aikana talletusten kasvu oli runsaat 1 %, kun pankkien aikatalletusten kasvu samana aikana oli 11.7 %. Tämä viittaa talletusmuutostietojen aliarviointiin tiedustelussa.

sia varten hankittua. Myös tämän omaisuuden lisäys oli ylimmässä tuloluokassa suhteellisen voimakasta vuonna 1969.

A s u n n o t muodostavat yleensä kaikille palkansaajatalouksille tärkeimmän sijoituskohteen: lukuun ottamatta alle 5 000 mk:n tuloluokkaa tapahtui keskimäärin kaikissa muissa luokissa asuntojen hankintoja (yli 65-vuotiaiden ryhmässä tosin hyvin vähän). Suhteellisesti voimakkainta asuntojen lisäys oli vuonna 1969 kahdessa ylimmässä tuloluokassa ja 26-35-vuotiaiden ryhmässä.

Kuten edellä jo todettiin, asuntojen suhde tuloihin on tulo-
luokittain suhteellisesti korkein 5 000 - 10 000 mk:n tulo-
luokassa, mihin valtion asuntolainoilla on ilmeisesti vaikutusta. Ikäluokittain tarkasteltuna suhde asuntojen ja tulojen välillä on keskimääräistä korkeampi 46-65-vuotiaiden kohdalla.

V e l k o j e n suhde käytettävissä oleviin tuloihin on yleisesti ottaen hämmästyttävän alhainen, mutta kasvaa tasaisesti tuloluokittain lainamahdollisuuksien, vero- ja inflaatioetujen sekä niitä koskevan tiedon tason kohotessa. Outoa on, että tuloluokassa 5 000 - 10 000 lainojen suhde tuloihin ei ole merkittävästi korkeampi kuin muissa luokissa korkeasta asunnonomistussuhteesta huolimatta.¹

Velkojen suhteellinen lisäys on suurin 20 000 - 30 000 mk:n tuloluokassa sekä ikäryhmissä 26-35 ja 36-45 asuntojen suhteellisen lisäyksen muutoksia vastaten. Alle 25-vuotiaiden ryhmästä ei näytteen pienuuden vuoksi voida tehdä yleisiä johtopäätöksiä; näytteeseen kuuluvien talouksien osalta lainat lisääntyivät ja myös talletukset supistuivat autohankintojen vuoksi.

1. Osittain tämä saattaa olla seurausta siitä, että tiedustelussa ei tehty selvää eroa asunto-osakeyhtiöiden lainojen ja henkilökohtaisten lainojen välillä. Lainakanta ja lainojen lyhennysten muodossa tapahtuva säästäminen saattavat olla osakeasunnon omistajien osalta tämän vuoksi aliarvioituja. Osakeasuntojen osuus asunto-omaisuudesta on tässä tuloluokassa (5 000 - 10 000) selvästi korkeampi kuin alle 5 000 mk:n tuloluokassa sekä 10 000 - 15 000 mk:n tuloluokassa, mutta alhaisempi kuin kolmessa ylimmässä tuloluokassa.

Portfolion sisäisessä rakenteessa ilmenevistä eroista eivät liitekuviot 4-7 suoraan anna selvää kuvaa.¹ Seuraavassa taulukossa on esitetty tuloluokittain keskimääräiset portfolion rakenteet vuoden 1969 alussa, ts. eri omaisuuserien vuoden alun varantojen %-osuus brutto-omaisuudesta. Omaisuuseriin ja siis myös brutto-omaisuuteen on tällöin sisällytetty myös autot.

Eri omaisuuserät, % brutto-omaisuudesta vuoden 1969 alussa

Tulot, mk	-5 000	-10 000	-15 000	-20 000	-30 000	yli 30 000	kaikki
Käteinen raha ja shekkitilit	1.2	0.7	1.0	0.5	0.7	0.5	0.7
Aikatalletukset	10.4	11.8	9.0	6.5	7.8	8.4	8.6
Arvopaperit	7.4	3.1	2.5	2.7	6.2	9.0	4.7
Muut rahasaatavat	0.0	0.2	0.4	0.7	0.6	0.4	0.5
Asunnot (osakkeet ja oma- kotitalot)	71.8	73.5	70.2	72.5	67.6	58.2	68.7
Muu kiinteä omai- suus kuin asunnot	8.9	8.4	10.5	11.6	10.7	19.4	11.8
Auto	0.5	2.3	6.4	5.5	6.4	4.1	5.0
Brutto-omaisuus	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
(Keskim. brutto- omaisuus, mk)	(5610)	(18550)	(23700)	(34950)	(50300)	(98000)	(29050)
Velat, ml. osamaksuvelat	3.2	9.5	11.6	16.1	14.1	16.8	13.4

Taulukon mukaan aikatalletustilien osuus bruttovarallisuudesta on korkea alemmissä tuloluokissa, alenee kolmannessa ja neljännessä luokassa ja kohoaa uudelleen, joskin lievästi ylempissä

1. Kuva rakenteesta voidaan tosin saada vertaamalla eri kohteita koskevia pylväitä brutto-omaisuutta tai netto-omaisuutta koskeviin pylväisiin kussakin luokassa.

tuloluokissa. Arvopapereiden osuus on suhteellisen korkea alimmassa eläketalouksia sisältävässä tuloluokassa, mutta kohoaa muuten ylimpiin tuloihin siirryttäessä. Asuntojen osuus koko brutto-omaisuudesta puolestaan alenee ylemmissä tuloluokissa. Sijoitusomaisuusluonteisen muun kiinteän omaisuuden osuus kohoaa tulojen mukana, erityisen selvästi ylimpään tuloluokkaan siirryttäessä.

Velkojen suhde brutto-omaisuuteen on keskimäärin yllättävän alhainen,¹ mikä saattaa ainakin osittain johtua velkojen ilmoittamiseen liittyvistä aliarviointivirheistä (vrt. alaviitetta s. 23). Suhde on alimmassa tuloluokassa - osittain ikärakenteen johdosta - alhainen, kohoaa tulojen mukana ja on korkein ylimmässä tuloluokassa lainamahdollisuuksien ja luottotietoisuuden lisääntyessä.

Ikäluokittainen portfoliorakenteen tarkastelu on osoittanut, että likvidien varojen, lähinnä aikatalletusten osuus portfoliosta on suhteellisen vakio eri ikäluokissa lukuun ottamatta 26-35-vuotiaita, joilla se on muita korkeampi ilmeisesti asun- tosäästämisen vuoksi, kuten edellä jo on todettu. Asunnon osuus brutto-omaisuudesta on suurin yli 65-vuotiaiden ryhmässä, missä vastaavasti velkojen suhde brutto-omaisuuteen on pienin. Suhteellisesti velkaisin ikäluokka on 26-35-vuotiaat. Muun kiinteän omaisuuden kuin asuntojen osuus brutto-omaisuudesta on puolestaan suurin 56-65-vuotiaiden ryhmässä.

1. Esimerkiksi Ruotsin vuoden 1955 säästämistutkimuksen mukaan velkojen suhde brutto-omaisuuteen oli kaikilla kotitalouksilla yli 21 %, Hushållens Sparande, mt. s. 65.

5. SÄÄSTÄMISMOTIIVEISTA, ASEENTEISTA JA TIEDOISTA

Haastattelussa kerättiin myös erilaista tietoa kotitalouksien päämiesten säästämismotiiveista, asenteista ja erilaisien säästämistä koskevien ja myös yleisten taloudellisten asioiden tietämyksestä.

Seuraavan sivun taulukon viimeisessä sarakkeessa on esitetty niiden säästämismotiivien jakautuma koko maan palkansaajakotitalouksia edustavaksi painotettuna, joita talouksien päämiehet pitivät tärkeimpinä. Taulukon muissa sarakkeissa on esitetty aikaisempien tutkimusten mukaisia motiivijakautumia. Nämä tutkimukset ovat eri vuosilta ja niiden näytteiden peittävyys on hyvin erilainen: Saarsalmen tutkimus¹ on vuodelta 1964 ja se koski 853 perhetaloutta koko maassa (ml. maatalouden harjoittajat ja muut yksityisyrittäjät), Tilastokeskuksen kotitaloustiedustelun tiedot ovat vuodelta 1966 ja ne koskevat 4090 koko maan kotitaloutta (ml. yrittäjät), Kivikarin koeluonteinen tutkimus² on vuodelta 1967 ja sen näyte muodostui 452 turkulaisesta kotitaloudesta, Hämmäläisen koetutkimus³, joka muodosti esitutkimuksen Suomen Pankin vuoden 1969 tutkimukselle, on vuodelta 1968 ja se käsitti 141 palkansaajakotitaloutta, joista 2/3 oli Helsingistä ja 1/3 Heinävedeltä.

Motiiviluettelon osalta on syytä korostaa sen keinotekoisuutta. Esimerkiksi omaa asuntoa varten tapahtuva säästäminen ja lainojen maksamiseksi tapahtuva säästäminen ovat osittain päällekkäisiä, samoin omaa asuntoa varten ja odotettavissa olevia menoja varten tapahtuva säästäminen saattavat olla vaikeasti erotettavissa toisistaan jne.

1. Meeri Saarsalmi: Suomalaisen kuluttajan varainkäytöstä, Liike-taloustieteellinen Tutkimuslaitos, Monisteita 18, Helsinki 1966.

2. Urpo Kivikari: Säästämisen valintakenttä, Lisensiaattitutkimus, Turun Yliopisto 1968.

3. Sirkka Hämmäläinen: Kotitalouksien säästämiseen vaikuttavista psykologisista tekijöistä ja niiden mittaamisesta, Suomen Pankin taloustieteellinen tutkimuslaitos, Sarja D, 1969.

	SAARSALMI 1964 (853)	KOTITALOUS- TIEDUSTELU 1966 (4090)	KIVIKARI 1967 (452)	HÄMÄLÄINEN 1968 (141)	SP:N TIEDUSTELU 1969 (1026)
Oma asunto	} 14.7	} 11.4	} 29.2	24.8	41.2
Kesäasunto				1.4	0.3
Lainat	27.3	21.4	6.8	10.6	10.1
Odottavissa olevat menot (vanhuus, opiskelu)	} 29.4	} 17.4	12.6	13.5	20.6
Odottamattomat menot (sairaus ym.)			8.6	46.2	15.5
Kestokulutushyödykkeet, ajoneuvot-	8.8	4.2	13.7	0.0	2.9
Matkat	2.0	3.6	4.4	0.0	7.0
Sijoitustulojen saaminen	0.3	-	-	1.4	0.2
Oman yrityksen aloittaminen tai siihen sijoittaminen	5.7	9.6	-	2.1	1.5
Omistamisen ilo	-	-	-	0.0	0.2
Perinnön jättäminen	-	-	-	-	0.5
Muu - ei syytä	<u>11.8</u>	<u>31.9</u>	<u>24.5</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Suomen Pankin tiedustelun perusteella voidaan todeta, että oman asunnon hankkiminen, jota myös lainojen takaisin maksamiseksi tapahtuva säästäminen palkansaajakotitalouksilla pääasiassa on, on ehdottomasti tärkein motiivi. Toisena on odotettavissa olevia menoja, kuten opiskelua tai vanhuutta varten tapahtuva säästäminen sekä kolmanneksi odottamattomia menoja kuten sairautta varten tapahtuva säästäminen.

Tulosten vertailu aikaisempien tutkimusten tuloksiin on hyvin kyseenalaista paitsi näytepohjan erilaisuuden myös mm. Kivikarin vuoden 1967 ja Hämmäläläisen vuoden 1968 näyttöiden pienuuden vuoksi. Voitaneen kuitenkin tehdä johtopäätös, että oman asunnon hankkimisen motivaatio on voimistunut 1960-luvun loppupuolella, mikä on myös heijastunut hyvän rahatilanteen mahdollistamana voimakkaana asuntojen kysynnän lisäyksenä erityisesti vuoden 1969 jälkeen. Asuntojen hankkimismotiivin voimistuminen on ollut luonnollinen seuraus paitsi ikäluokkarakenteen kehittymisestä ja elintason noususta myös muuttoliikkeen aiheuttamasta uusien asuntojen tarpeesta; tämä näkyy asunnonhankkimismotiivin huomattavasti keskimääräistä suurempana osuutena kaupungeissa ja maan lounais- ja itäosissa.

Sekä odotettavissa olevia että odottamattomia menoja varten tapahtuvan säästämisen tarpeellisuuden voitaisiin olettaa alentuneen sosiaaliturvajärjestelmän kehittyessä. Tältä osin tutkimusten tulosten vertailu on erityisen kyseenalaista.¹ Voitaneen kuitenkin päätellä, että erityisesti odottamattomia menoja tai tulojen alenemista varten tapahtuneen säästämisen motivaatio on alentunut sosiaaliturvan kasvamisen johdosta. Samanaikaisesti odotettavissa olevia menoja varten tapahtuvan säästämisen paino on lisääntynyt. Ts. elintason noustessa ovat ilmeisesti kohonneet paitsi mahdollisuudet ja halu hankkia kohtuullinen

1. Hämmäläläisen vuoden 1968 tutkimuksen näyttöjen pienuuden lisäksi odottamattomien menojen vuoksi tapahtuvan säästämisen saama poikkeuksellisen suuri paino on osittain seurausta siitä, että tämä jo etukäteen suhteellisen tärkeäksi tiedetty motiivi esitettiin vastaajille ensimmäisenä vastausvaihtoehtona.

oma asunto myös mahdollisuudet ja halu turvata lasten koulunkäynti ja elintaso opiskelun aikana sekä oma elintaso eläkkeelle jäättäessä. Samoin elintason noustessa halu säästää matkoja varten on ilmeisesti voimistunut jossakin määrin.

Liitteessä 8 (s. 51) on esitetty Suomen Pankin tiedustelun mukaiset motiivijakautumat tulo- ja ikäluokittain. Tuloluokittaisessa tarkastelussa suhteellisen selviä eroja esiintyy asunnonhankkimismotiivin, odottamattomien menojen varalta tapahtuvan säästämisen sekä lainojen maksamismotiivin kohdalla. Alimmassa, alle 5 000 mk:n tuloluokassa - osittain ikärakenteen (ja portfoliorakenteen johdosta, osittain puhtaasti taloudellisista syistä - asunnonhankkimis- ja lainanmaksu-motiiveilla on suhteellisen vähäiset painot ja vastaavasti odottamattomien menojen varalta tapahtuvan varautumisen tarve on suurempi. Asunnonhankkimismotiivi on suhteellisesti tärkein 10 000 - 15 000 mk:n tuloluokassa. Odottamattomien menojen varalta tapahtuvan säästämisen motivaatio heikkenee tulojen kasvun mukana, lainojen maksaminen tulee sen sijaan tärkeämmäksi lainojen ottamisen kasvaessa tulojen mukana.

Ikäluokittaisessa tarkastelussa näkyy erityisen selvänä asunnonhankkimismotiivin ja iän välinen yhteys; motiivi on erittäin voimakas nuoremmilla ja alenee asunnon hankkimisen myötä iän mukana. Odotettavissa olevia menoja varten tapahtuvan säästämisen motiivi on voimakkain 46-55-vuotiaiden ryhmässä, odottamattomia menoja varten tapahtuvan säästämisen motiivi taas seuraavassa 56-65-vuotiaiden luokassa ja matkoja varten tapahtuvan säästämisen motiivi (yllättävän voimakkaana) yli 65-vuotiaiden (ja pienituloisten) ryhmässä.

Verrattaessa motiivijakautumia ja keskimääräistä säästämisastetta on voitu todeta suhteellisen vähän yhteyksiä. Ainoa selvä yhteys on asunnonhankkimismotiivin ja säästämisasteen välillä: säästämisaste on keskimääräistä selvästi korkeampi talouksilla, joiden asunnonhankkimismotiivilla on keskimääräistä suurempi paino.

Seuraavassa taulukossa on esitetty tiedustelun tulokset palkansaajatalouksien jakautumasta tärkeimpänä pidetyn sijoituskohteiden ominaisuuksien mukaan.

	Hämäläinen 1968 (141)	Suomen Pankin tiedustelu 1969 (1026)
Likvidiys	12.8	13.1
Tuotto	22.7	22.6
Arvonsäilyminen ja turvallisuus	58.1	54.6
Helppohoitoisuus	<u>6.4</u>	<u>9.7</u>
	100.0	100.0

Vastausjakautumat ovat näissä puolentoista vuoden aikaerolla tehdyissä selvityksissä hyvin samanlaiset; arvonsäilyminen ja turvallisuus on odotetusti ylivoimaisesti tärkein ominaisuus.

Liitetaulukossa 9 (s. 52) on esitetty palkansaajien jakautumat tärkeimpien omaisuuserien ominaisuuksien mukaan tulo- ja ikäluokittain. Sekä tulotasolla että iällä on vaikutusta tärkeimpänä pidettyyn omaisuuserän ominaisuuteen. Likvidiiden arvostus on suurin pienituloisilla ja yli 65-vuotiailla, kun taas nuoret (26-35-vuotiaat) ja suurituloiset (yli 30 000 mk lähinnä) pitävät tätä ominaisuutta suhteellisesti merkityksettömämpänä. Vastaavasti arvonsäilyminen on keskimääräistä tärkeämpi suurituloisille ja työikäisille, erityisesti 26-35-vuotiaille, kun taas vanhimmat ja pienituloiset pitävät tätä ominaisuutta keskimääräistä vähemmän tärkeänä. Helppohoitoisuus on alemmissa tuloluokissa sekä taloudellisten että tiedollisten mahdollisuuksien vuoksi selvästi tärkeämpi ominaisuus kuin ylemmissä.

Alueittainen tarkastelu on osoittanut jakautuman yleisesti ottaen olevan suhteellisen samankaltainen eri alueilla. Tuotto-

motiivi näyttää olevan keskimääräistä jonkin verran tärkeämpi lounais- ja etelä-alueilla (alueella 1., s. 17), likvidisyys Itä-Suomessa (alueilla 2. ja 4.) sekä arvonsäilyminen ja turvallisuus Keski-Suomen ja Vaasan läänin alueilla (alue 3.)

Vertailtaessa ominaisuuksien arvostamista ja vuoden aikana tapahtuneita omaisuuserien muutoksia on voitu todeta yhteys arvopapereiden, asuntojen ja velkojen määrän keskimääräistä suuremman lisääntymisen ja arvonsäilymisominaisuuden tärkeimpänä pitämisen välillä. Mielenkiintoinen, joskin sinänsä suhteellisen vähämerkityksinen, on käteisen rahan ja shekkitalien¹ lisäyksen suuruus paitsi helppoutta arvostavien ryhmässä myös tuottoa arvostavien talouksien kohdalla; tämä osoittaa näiden varojen osittaista spekulatioluonteisuutta.

Palkansaaajakotitalouksien t i e t ä m y s t ä säästämisen kannalta oleellisista seikoista tiedusteltiin mm. elinkustannusindeksin ja talletuskorkojen osalta. Seuraavassa asetelmas-
sa on esitetty kaikkien vastaajien jakautumat näiden tietojen osalta.²

	Oikea vastaus, % vastaa- jista	Väärä vastaus tai ei osaa sanoa, % vastaajista
Mitä elinkustannus- indeksi kuvaa	55	45
Kulutushintojen nousu vuoden 1969 aikana (5 %:n tarkkuudella)	14	86
Tavallisille talletus- tileille maksettava korko	81	19
Käyttötilin koronmak- sutapa	43	57

1. Näiden osuushan koko portfoliosta on pieni, yhteensä keskimäärin n. 1 1/2 %.

2. Vastaukset ao. kysymyksiin annettiin valitsemalla kysymyskaavakkeesta annetuista kolmesta erilaisesta valmiista vastauksesta oikea. Eräänä mahdollisuutena oli myös vastata: "Ei osaa sanoa".

Yli puolet palkansaajista tiesi näytteen mukaan, mitä elinkustannusindeksi merkitsee, mutta vain 14 % tiesi 5 %:n tarkkuudella elinkustannusindeksin nousun vuonna 1969. Tulotasolla on selvä vaikutus näihin tietoihin; oikean vastauksen antaneiden osuus kasvaa selvästi tulojen mukana. Alimpien tuloluokkien osalta on vaikutusta myös ikärakenteella; yli 65-vuotiaiden luokassa tiedot ovat selvästi heikoimmat (liite 10, s. 53).

Tavallisten talletustilien korosta palkansaajat ovat suhteellisen hyvin tietoisia, käyttötilin koronmaksutavasta ymmärrettävästi jonkin verran heikommin. Tietämyksen taso näistä asioista kohoaa jälleen selvästi tulon mukana. Ikäluokittaiset erot tiedoissa talletustilien korosta ovat vähäiset, käyttötilin sen sijaan yli 65-vuotiaat tuntevat heikosti (liite 10).

6. TALOUSPOLIITTISIA IMPLIKAATIOITA

6.1. Tärkeimmät säästäjäryhmät ja sijoituskohteet; yhteenveto

Yhteenvetona edellä esitetyistä tilastoista voidaan todeta tärkeimpiä säästäjäryhmiä sekä absoluuttisesti että suhteellisesti olevan suurituloisten sekä talouksien, joiden päämies on 26-35-vuotias (liitteet 2 ja 3). Tärkein omaisuuserä ja säästämiskohde kaikilla palkansaajilla on oma asunto; asuntojen hankinnat velkojen lisäyksellä vähennettynä vastaavat keskimäärin n. 2/3 koko säästetyistä varoista (pl. kestävien ostot) ja rahoitusvaateiden lisäys (brutto) vastaa n. 1/5 ja muu kiinteä omaisuus kuin asunnot (brutto) 15 % säästetyistä varoista. Säästämismahdollisuuksien lisääntyminen tulojen mukana tuo asunnon ohella tärkeäksi sijoituskohteeksi muun kiinteän omaisuuden; säästämismahdollisuuden kohoaminen ja muun kiinteän omaisuuden kuin omakotitalojen portfolio-osuuden kasvu on jyrkkä ylimpiin, yli 30 000 markan, käytettävissä oleviin tuloihin siirryttäessä (liitteet 2 ja 4).

Koska nettosäästämisestä valtaosa suuntautui asuntoinvestointeihin, ei palkansaajasektori sanottavasti näyttänyt vuonna 1969 osallistuneen ns. tuotannollisten investointien rahoitukseen edellä esitettyjen tietojen perusteella. Talletusten ja arvopaperien lisäys (taulukko s. 21) oli vähäistä koko säästämiseen verrattuna.¹ Tässä mielessä parhaita säästäjäryhmiä ovat eläkeikää lähestyvät (lähinnä 56-65-vuotiaat ja ylimpiin tuloluokkiin kuuluvat taloudet (liitteet 4 ja 5).

6.2. Koron muutosten ja inflaation kohtaannosta

K o r o n m u u t o s t e n v a i k u t u k s i s t a ja kohtaannosta voidaan tiedustelusta saatujen tulosten perusteella tehdä joitakin karkeita johtopäätöksiä. Koska talletusten suhde käytettävissä oleviin tuloihin on alemmissa tuloluokissa (lähinnä 5 000 - 10 000 mk:n tuloluokassa) keskimääräistä

1. Vrt. alaviitta 2 sivulla 22.

suurempi mutta velkojen suhde keskimääräistä pienempi (liite 4) hyötyvät alempituloiset välittömästi eniten nimelliskoron noususta (hintojen muutoksen säilyessä muuttumattomana) suhteessa tuloihinsa. Ylimpiin tuloluokkiin kuuluvien korkomenot sen sijaan kohoavat enemmän kuin korkotulot, vaikka korkean marginaaliveron johdosta koron noususta vain noin puolet tuleekin velallisen maksettavaksi.

Raskaimmin nimelliskoron korotus (hintojen muutoksen pysyessä muuttumattomana) kohdistuu asunnonhankkimisvaiheessa oleviin 26-35-vuotiaiden talouksiin, joiden velat suhteessa talletuksiin ovat suurimmat ja joiden korkea säästämisaste on pääosin seurausta lainojen lyhennysten muodossa tapahtuvasta sitotusta säästämisestä.

Koron nousun vaikutuksia arvioitaessa on kuitenkin otettava huomioon myös sen välilliset vaikutukset, ennen kaikkea vuokria korottava vaikutus. Vuokralla asuvien osuus on alemmissa tuloluokissa selvästi keskimääräistä korkeampi (taulukko sivulla 12) ja kun asuntomenot muodostavat merkittävämmän osan pientituloisten kuin suurituloisten budjetista, koron tätä kautta tuleva välillinen vaikutus kohdistuu suhteellisesti kipeimmin näihin luokkiin. Kaiken kaikkiaan on vaikea arvioida eri tuloluokkien suhteellista nettohyötyä koron korotuksesta hintojen nousun pysyessä muuttumattomana.

Vaikka palkansaajataloudet keskimäärin ovat hyvin perillä talletustileille maksettavista koroista, ovat erot alimpien ja ylimpien tuloluokkien välillä melkoiset (liite 10). On ilmeistä, että alemmissa luokissa talletukset eivät ole kovinkaan herkkiä koron muutoksille, sen sijaan ylemmissä luokissa sekä taloudelliset (portfolion kokoon liittyvät) että tiedolliset mahdollisuudet portfoliorakenteen muuttamiseen ovat huomattavat ja siten talletuksetkin ehkä korkoherkempiä. Vaihtoehtoi-

siin sijoituskohteisiin vaihtamisessa mukaan harkintaan tulee kuitenkin myös talletuskorkojen ja muiden kohteiden tuottojen verokohtelu.

Inflaation kohtaannosta vahvistavat edellä esitetyt tiedot sen muutenkin varsin hyvin tiedetyn seikan, että ylempät tuloluokat hyötyvät inflaatiosta (koron ollessa muuttumaton) alempien kustannuksella portfoliorakenteensa ansiosta. Reaaliomaisuuden ja arvopapereiden yhteenlaskettu osuus on tosin samaa suuruusluokkaa kaikissa tuloluokissa, mutta alemmissä pääosan tästä muodostavat asunnot, joiden arvonnousua ei käytännössä voida realisoida. Ylimmässä tuloluokassa on muun kiinteän omaisuuden kuin asuntojen osuus suuri (taulukko s. 24); tämä omaisuus on osittain luonteeltaan sijoitusomaisuutta, jonka arvonnousu ollaan valmiimpia reaalisomaan kuin asuntojen. Alimman tuloluokan omistamat arvopaperit ovat pääosin obligaatioita¹, ylempien taas reaaliomaisuuteen omistusoikeuden antavia osakkeita, joiden markkina-arvo kohoaa hintojen nousun myötä.

Inflaation velkojen reaaliarvoa alentava vaikutus koron ollessa ennallaan suosii niin ikään ylempituloisia. 26-35-vuotiaiden velkarasitusta ja korkokuluja helpottaa inflaatio, sen sijaan asunto-omaisuuden arvonnoususta ei ole välitöntä hyötyä, koska sitä ei mielellään realisoida.

Inflaationopeuden vaikutus tuottolaskelmissa on meillä koron muutosten vaikutusta merkittävämpi korkojäykkyyden vuoksi. Koron ja hintojen nousun nettovaikutus suosii näin ollen yhtäältä ylempituloisia toisaalta omaa asuntoa mahdollisimman suurella velkapääomalla hankkivia nuoria talouksia.

Tiedustelun tulokset palkansaajien tiedoista elinkustannusindeksin ja hintojen nousun suhteen osoittavat, että alemmat tuloluokat ja yli 65-vuotiaat ovat heikoimmin perillä hintakehityksestä ja siten myös sen rahaomaisuuden arvoa alentavasta vaikutuksesta (liite 10). Näille ryhmille likvidiys ja

1. Arvopapereiden osuutta kohottavat myös puhelinosuudet.

varojen hoitamisen helppous ovat keskimääräistä tärkeimpiä ominaisuuksia (liite 9), joten niiden mahdollisuudet suojastautua inflaatiolta ovat keskimääräistä heikommat.

6.3. Säästämisen edistämismahdollisuuksista

Edellä esitettyjen tietojen pohjalta näyttäisi siltä, että säästämistä voitaisiin merkittävästi lisätä lisäämällä tulonjaon epätasaisuutta. Ristiriita muiden yhteiskuntapolitiikan tavoitteiden kanssa tekee kuitenkin tämän keinon käyttämisen mahdottomaksi.

Koska asuntojen hankkiminen muodostaa vahvimman säästämismotivin, voidaan luonnollisesti säästämistä tukea lisäämällä oman asunnon hankkivien osuutta siten, että tehdään mahdolliseksi hankinta suhteellisen pienellä alkupääomalla; sidottu säästäminen lainojen lyhentämisen muodossa nostaa selvästi keskimääräistä säästämisastetta. Tällaisen järjestelmän koko kotitaloussektorin säästämisalttiutta kohottava vaikutus olisi kuitenkin vain väliaikainen. Ennen kaikkea tällä tavalla aikaansaatu säästämisen lisäys luo samalla vastaavan investointitarpeen. Ongelmana on kuitenkin lisätä tuotannollisten investointien rahoittamiseen tulevaa säästöjen virtaa eli lähinnä talletuksina ja arvopapereiden ostoina sekä myös velkojen lyhennyksinä rahoitusmarkkinoille tulevaa virtaa.

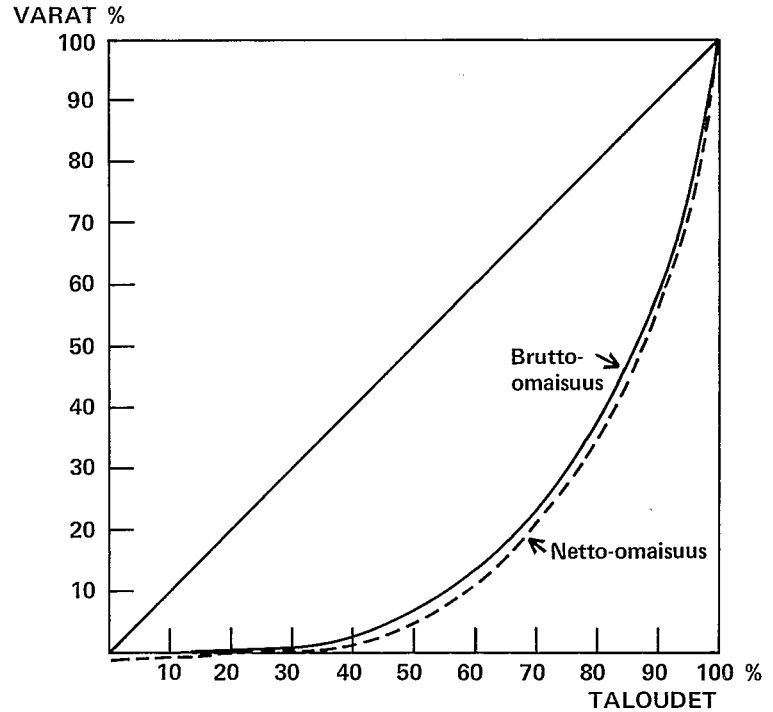
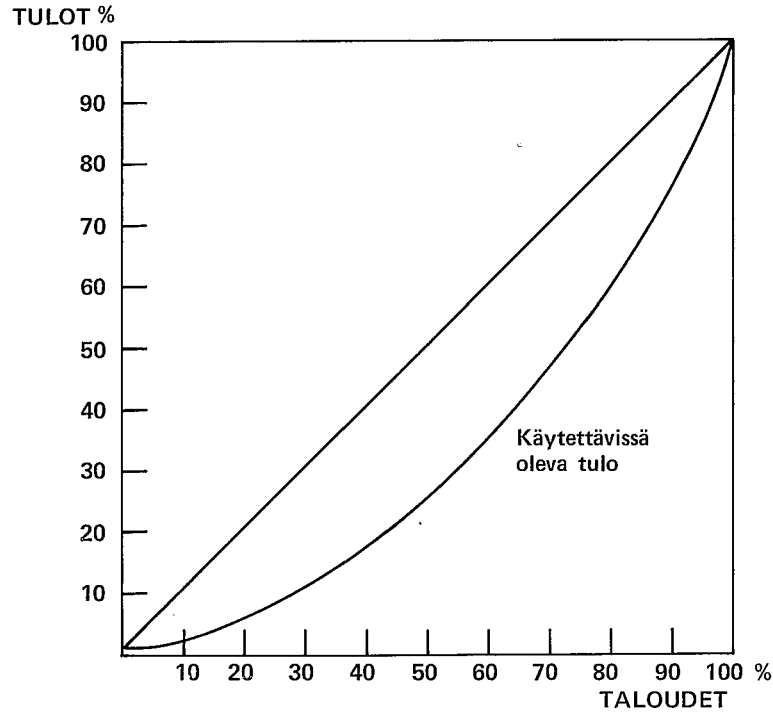
Absoluuttisesti ottaen ylivoimaisesti merkittävimpiä tallettajia ovat suurempituloiset. Näiden tiedolliset ja taloudelliset mahdollisuudet portfoliorakenteensa suhteellisen nopeaan muuttamiseen tekevät talletussäästämisen ilmeisesti herkäksi reaalisuuden suhteen, ts. nimellisen koron, hintojen nousun ja verokohtelun yhteisvaikutuksen suhteen.¹ Samat tekijät vaikuttavat luonnollisesti myös velkojen lyhentämisen

1. Talletusten pitäminen saattaa luonnollisesti olla täysin riippumatonta tuotoistakin, mikäli esim. on kysymyksessä varat, joita ei haluta näyttää veroilmoituksessa.

puolella; ylempituloisten velkaantuminenhan on niinikään absoluuttisesti ottaen merkittävää. Hintojen nousuvauhti on epäilemättä tällä hetkellä tärkein tuottolaskelmiin vaikuttava tekijä mahdollisten verokohtelua koskevien spekulaatioiden ja odotusten ohella.

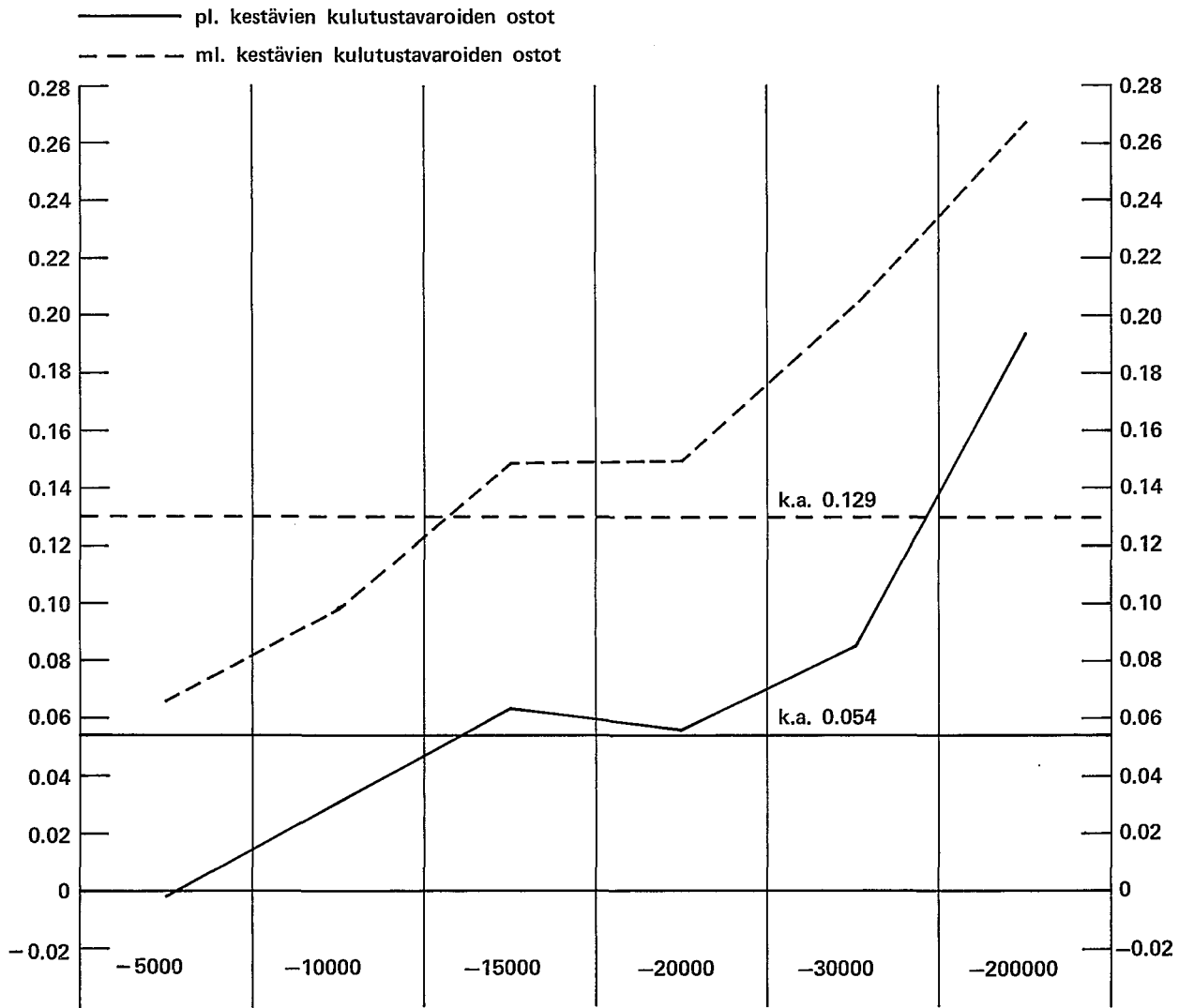
Osakesäästämisen edistämiseen tähtäävien toimenpiteiden (sijoitusyhtiöt, pörssivaihdon lisääminen jne.) avulla saatettaisiin parantaa portfoliovalinnan mahdollisuuksia ja hillitä inflaatio-olosuhteissa kotitalouksien oman reaaliomaisuuden hankintoja, jotka puolestaan lisäävät hintojen nousupainetta.

VUODEN 1969 KÄYTETTÄVISSÄ OLEVIA TULOJA JA VUODEN 1969 ALUN VARALLISUUDEN JAKAUTUMAT
 NS. LORENZ-KÄYRÄN MUODOSSA ¹

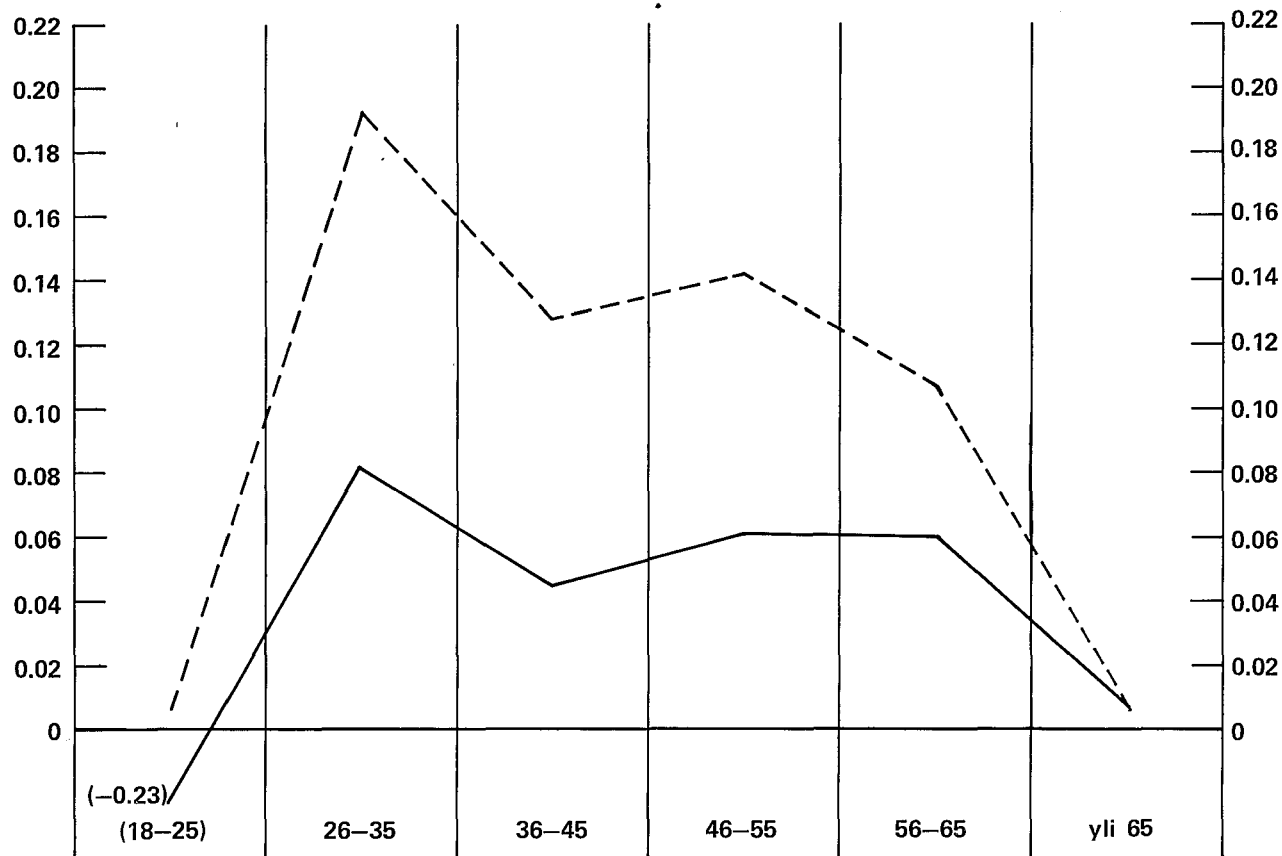
¹ Käyrä osoittaa kuinka monta prosenttia tuloista tai varallisuudesta (pystysuora akseli) tietty prosenttiosa kotitalouksista (vaakasuora akseli) saa tai omistaa tulojen tai varallisuuden suuruuden mukaan järjestettynä

KESKIMÄÄRÄINEN SÄÄSTÄMISASTE TULOLUOKITTAIN

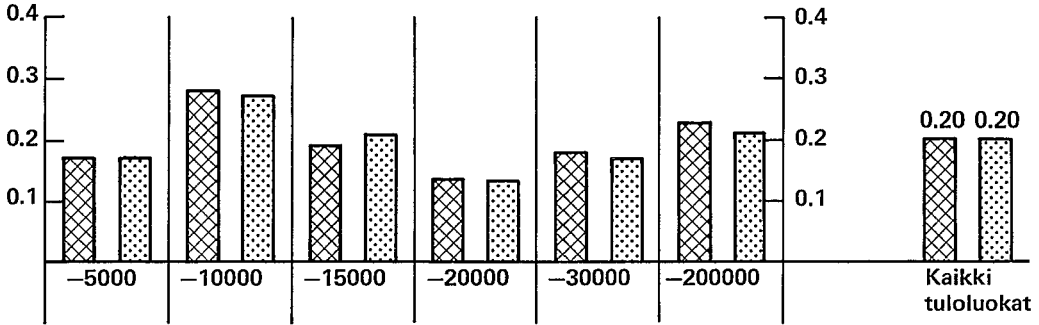
KESKIMÄÄRÄINEN SÄÄSTÄMISASTE IKÄLUOKITTAIN

— pl. kestävien kulutustavaroiden ostot
- - - ml. kestävien kulutustavaroiden ostot

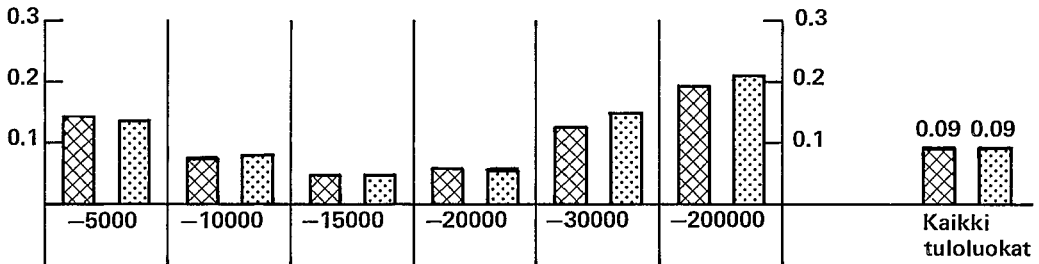

ERI SIOJITUSKOHTEIDEN VARANTOJEN SUHDE KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAAN TULOON –69, VUODEN ALUSSA JA VUODEN LOPUSSA TULOLUOKITTAIN

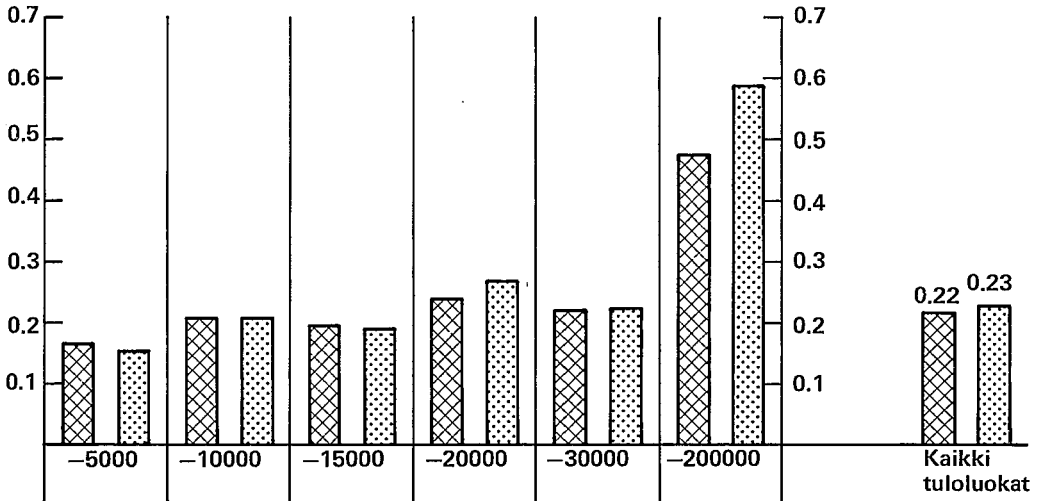
Pankkitalletukset (sh-, ps- ja talletustilit)

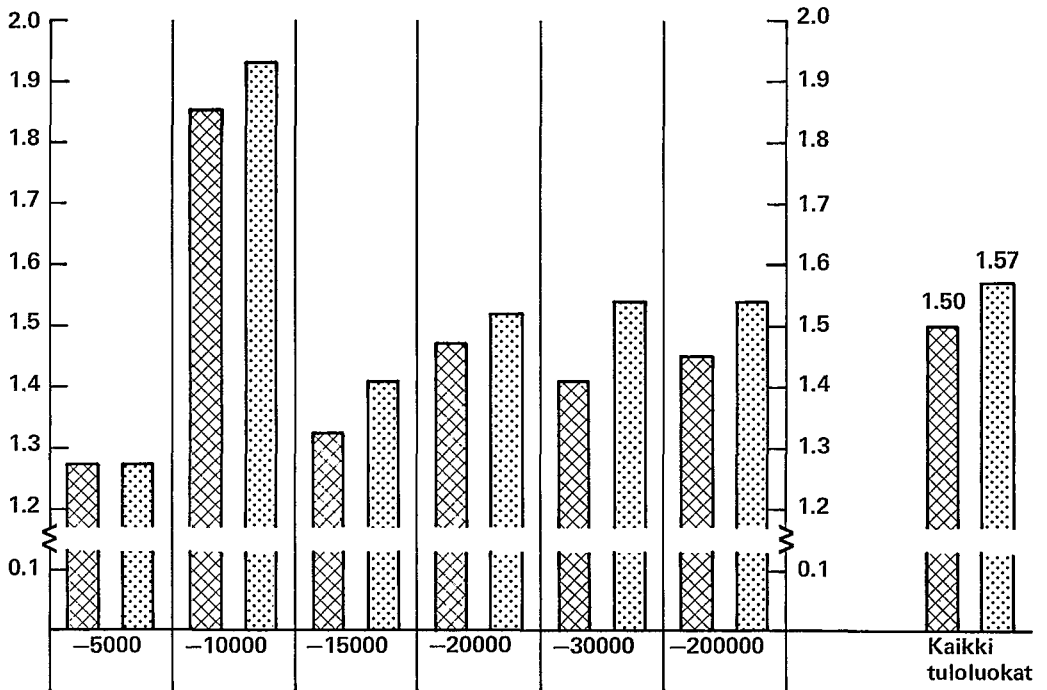
Arvopaperit (osakkeet-pl.asunto-osakkeet-, osuudet ja obligaatiot)

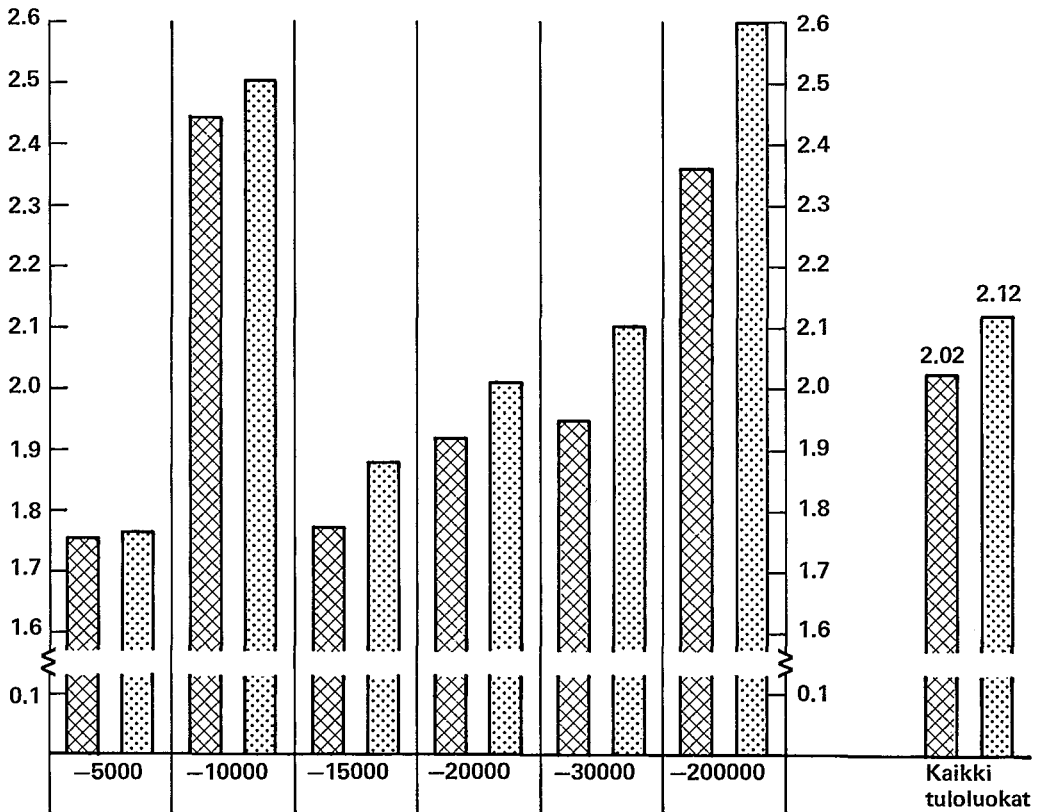
Kiinteä omaisuus pl.omakotitalot

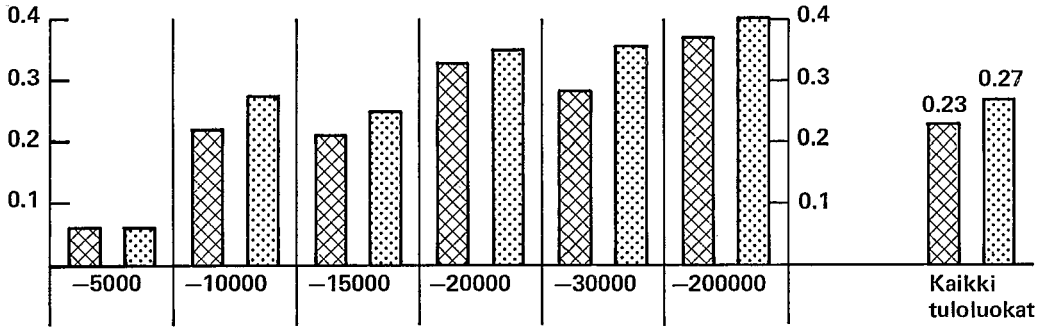
Asunnot (asunto-osakkeet ja omakotitalot)

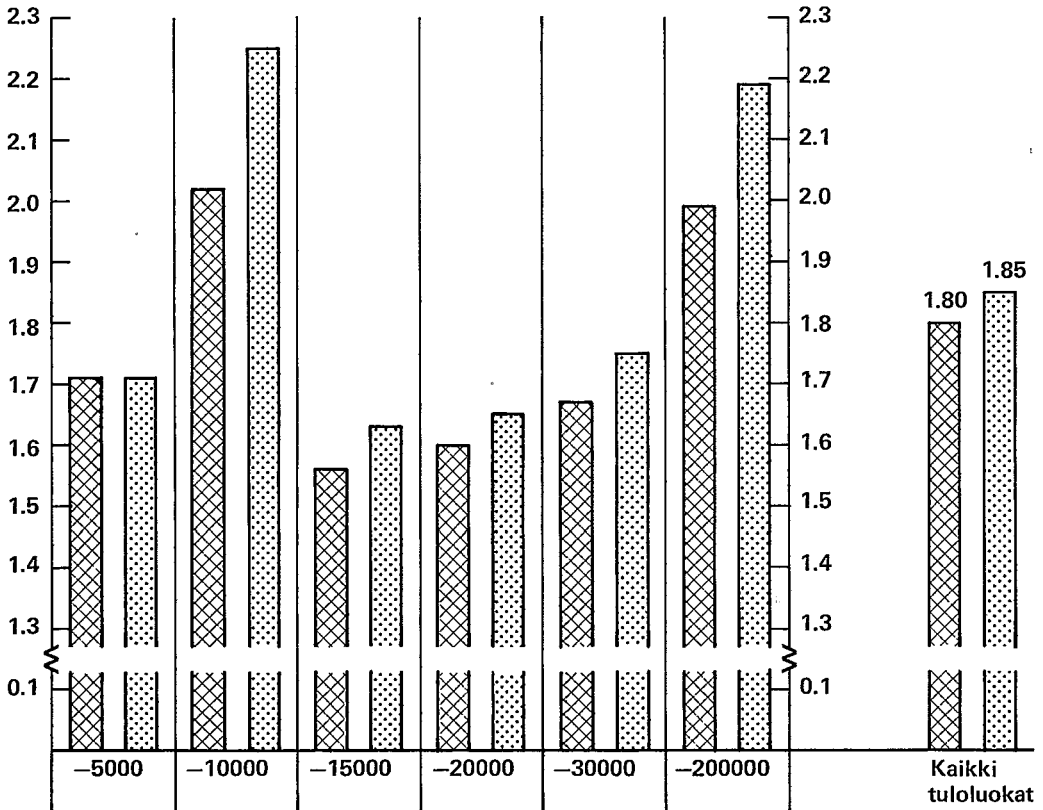
Brutto-omaisuus pl. kestävät kulutustavarat

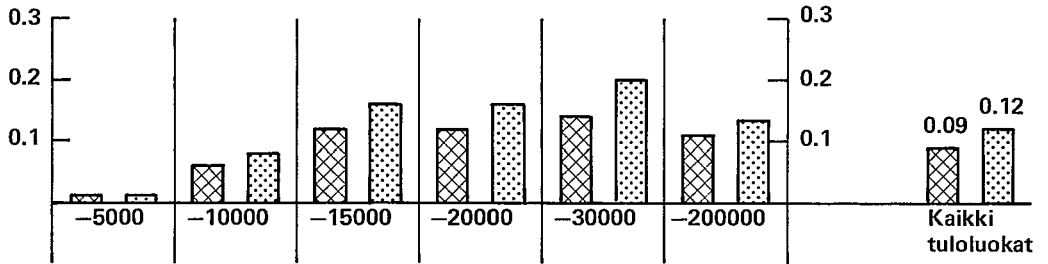
Velat pl. osamaksuvelat

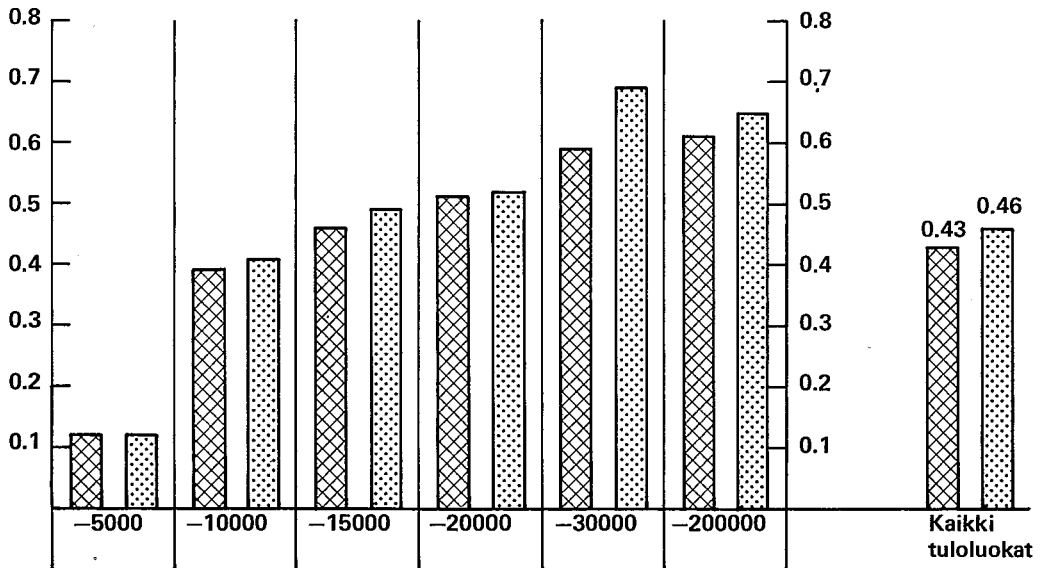
Netto-omaisuus pl. kestävät kulutustavarat

Auto

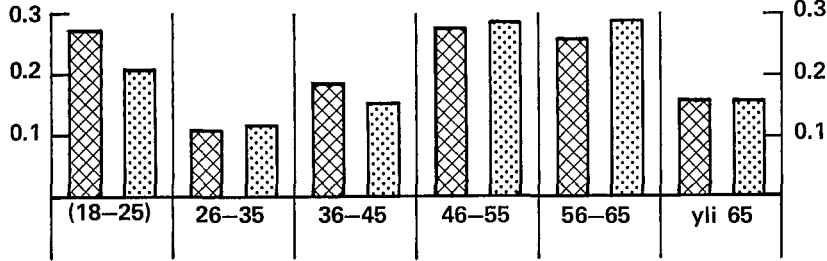

Henkivakuutussumma

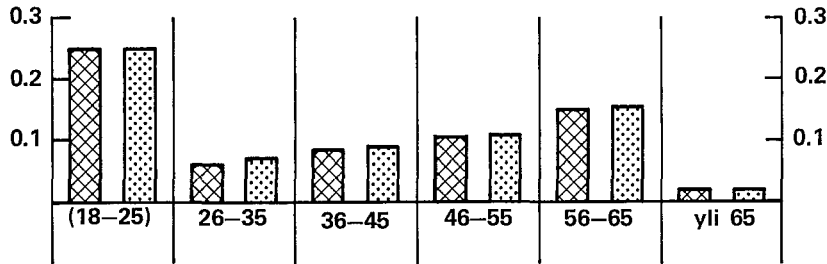

VUODEN LOPUSSA ☐ IKÄLUOKITTAIN

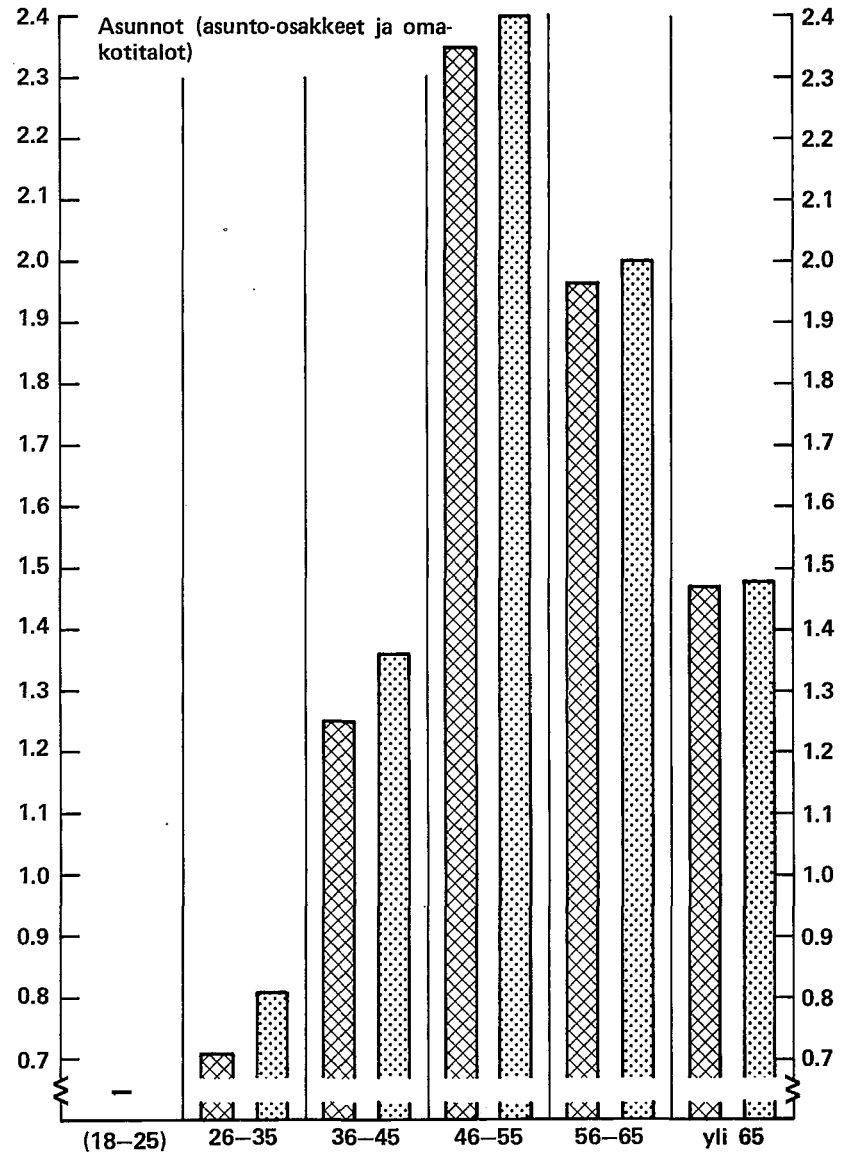
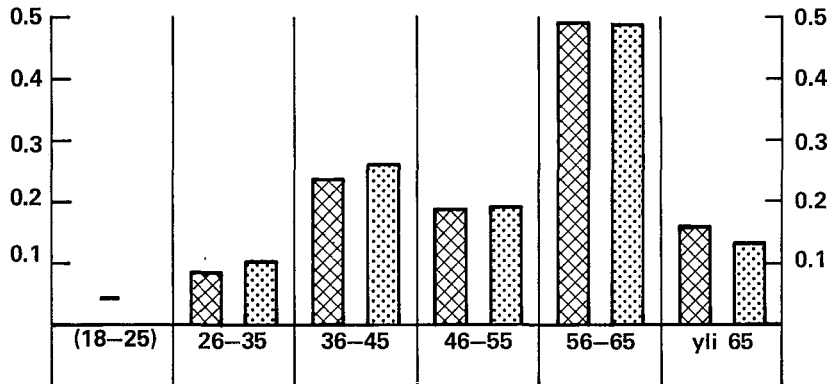
Aikatalletukset

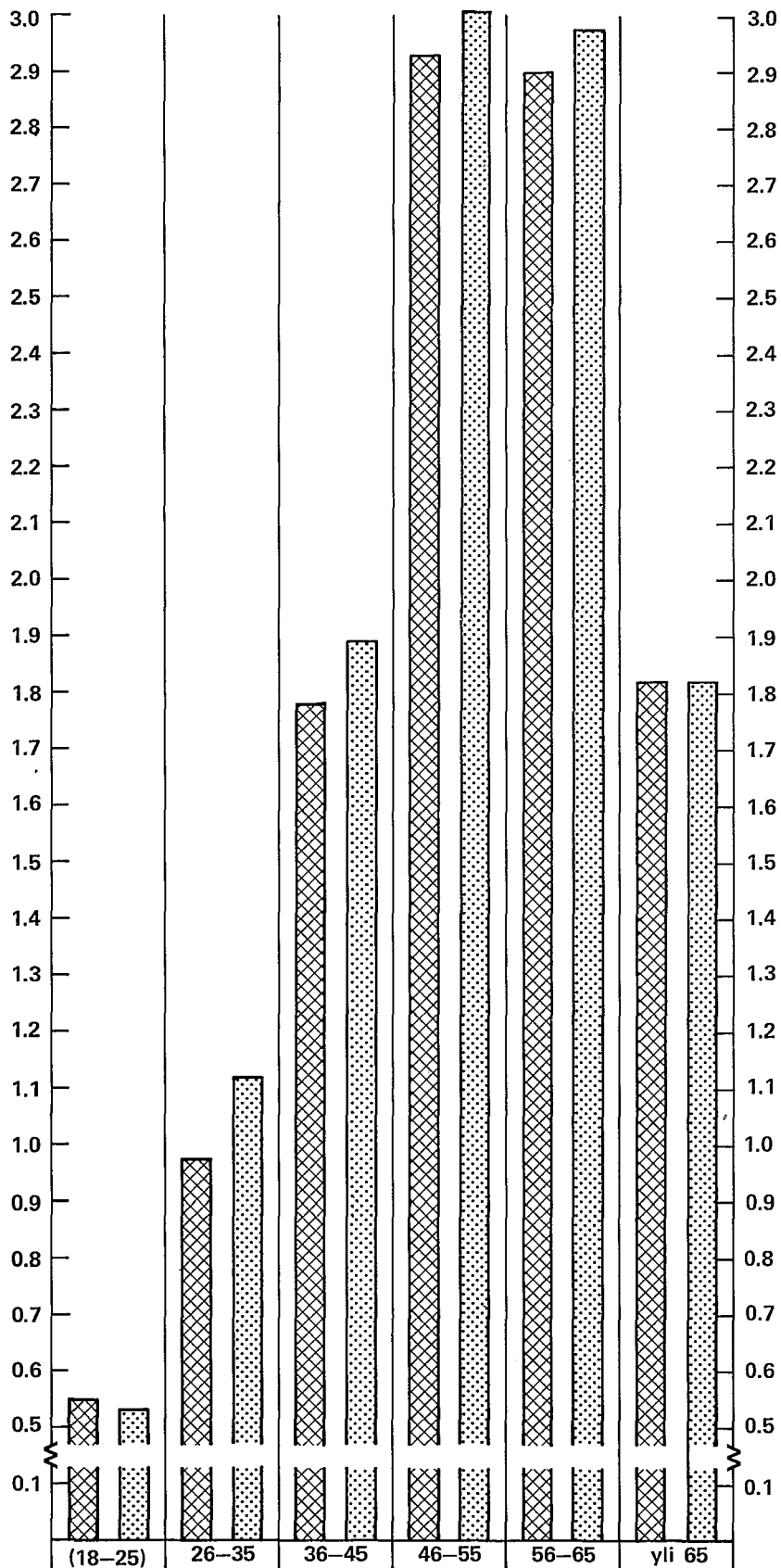

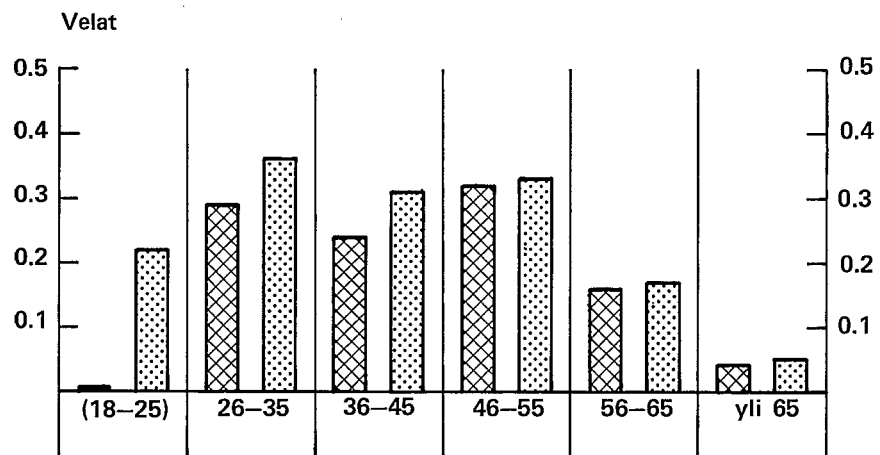
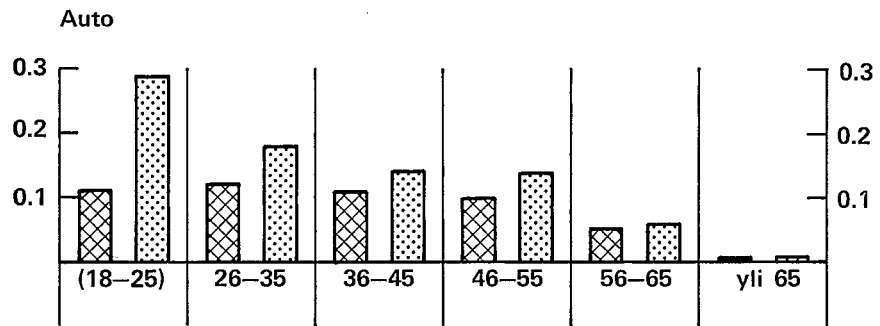
Arvopaperit (osakkeet, osuudet ja obligaatiot)

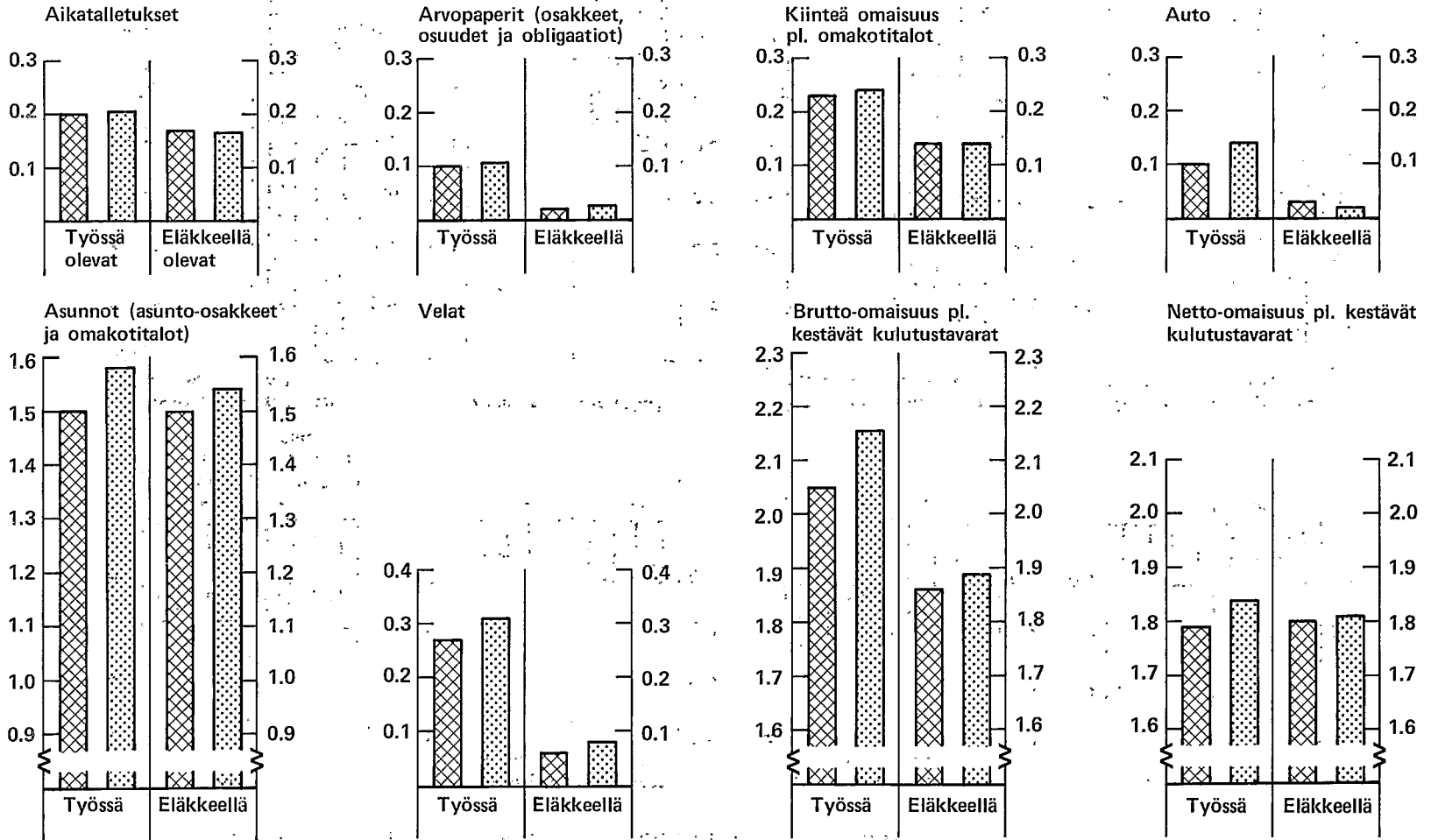
Kiinteä omaisuus pl. omakotitalot

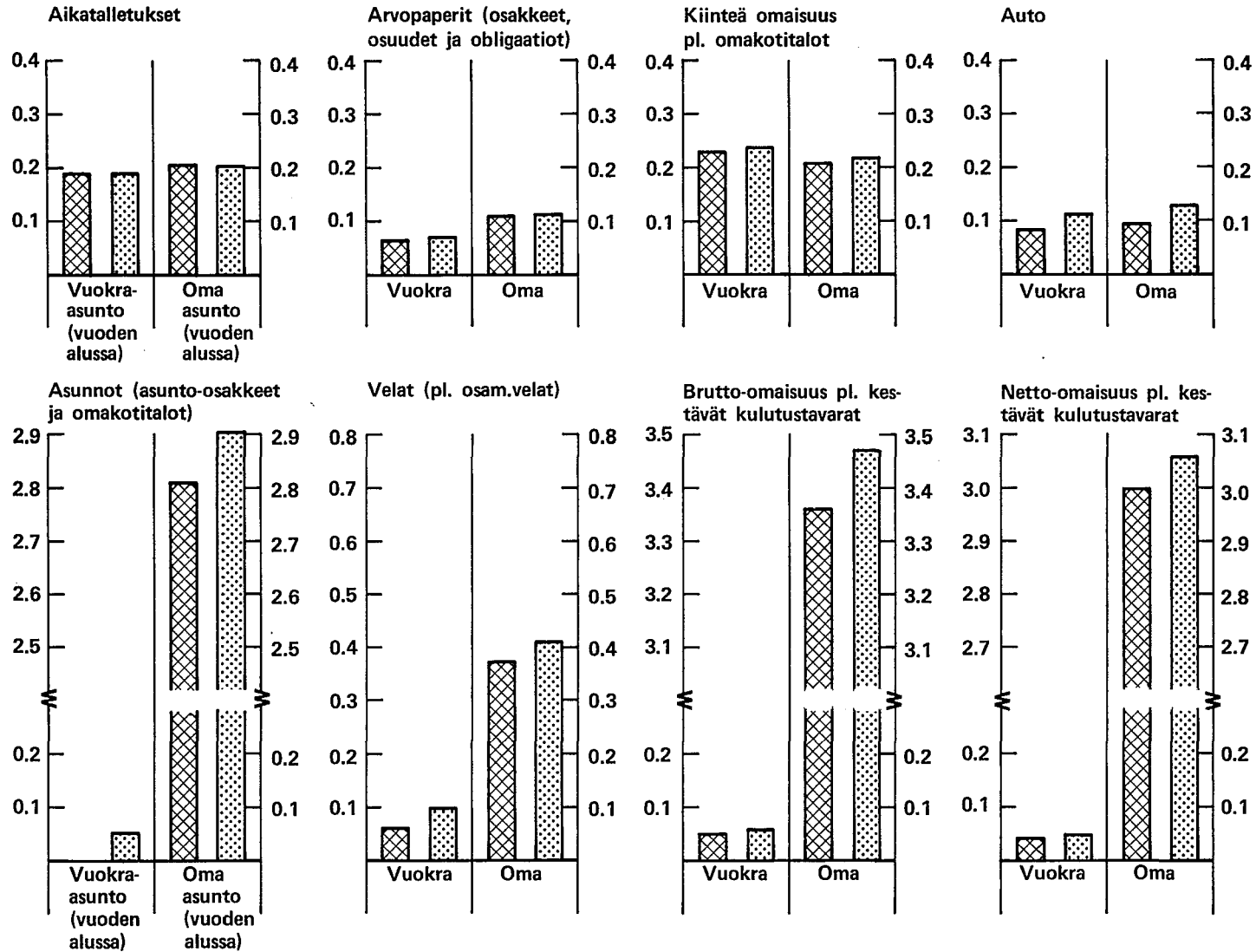

ERI SIOITUSKOHTEIDEN VARANTOJEN SUHDE KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAAN TULOON -69, VUODEN ALUSSA JA VUODEN LOPUSSA TYÖSSÄ OLEVIENT JA ELÄKKEELLÄ OLEVIENT TALOUKSIEN OSALTA

ERI SIJOITUSKOHTEIDEN VARANTOJEN SUHDE KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAAN TULOON –69, VUODEN ALUSSA
 JA VUODEN LOPUSSA VUODEN ALUN ASUNNONOMISTUKSEN MUKAAN

PALKANSAAJATALOUKSIEN %-JAKAUTUMAT TÄRKEIMPÄNÄ PIDETYN SÄÄSTÄMISMOTIIVIN MUKAAN TULO- JA IKÄLUOKITTAIN

57

		Kestä- vien kulutus- tavaro- iden hankki- minen	Matko- jen te- keminen	Odotetta- vissa oleva me- nojen li- säys tai tulojen alenemi- nen	Oma asunto	Odot- tam- tomat menot	Kesä- asunto	Laino- jen maksa- minen	Omai- suustu- lojen saami- nen	Yleensä vain omista- misen ilo	Oman yrityk- sen aloitta- minen	Perin- nön jättä- minen	Yht.
TULOT,	-5000	3	42	12	16	23		4					100
mk	-10000	4	1	22	41	21		7		1	2	1	100
	-15000	3	1	24	51	11		8	1		1		100
	-20000	2	2	22	46	14		12			1	1	100
	-30000	2		22	44	12		16			3		100
yli	30000	3	3	19	35	3	3	29	1		2	1	100
IKÄ,	(18-25)			(21)	(61)						(18)		100
v	26-35	3		16	57	13		7			3	1	100
	36-45	4	1	22	39	15		17	1		1		100
	46-55	2	1	30	43	13		10					100
	56-65	3	3	23	36	24		7		1	1	2	100
yli:	65	3	57	4	14	16		6					100
	Kaikki	2.9	7.0	20.6	41.2	15.5	0.3	10.1	0.2	0.2	1.5	0.5	100.0

PALKANSAAJATALOUKSIEN %-JAKAUTUMAT TÄRKEIMPÄNÄ PIDETYN OMAISUUSERÄN OMINAISUUDEN MUKAAN TULO-
 JA IKÄLUOKITTAIN

	Likvidiys	Tuotto	Arvonsäilyminen ja turvallisuus	Helppohoi- toisuus	Yht.
TULOT, -5000	26	13	40	21	100
mk -10000	12	30	42	16	100
-15000	13	18	63	6	100
-20000	11	18	63	8	100
-30000	14	25	57	4	100
yli 30000	4	29	63	4	100
IKÄ, (18-25)	(5)	(95)			100
v 26-35	7	21	62	10	100
36-45	15	21	56	8	100
46-55	12	28	50	10	100
56-65	12	20	57	11	100
yli 65	38	12	39	11	100
Kaikki	13.1	22.6	54.6	9.7	100

PALKANSAAJATALOUKSIEN %-JAKAUTUMAT SÄÄSTÄMISEEN LIITTYVIEN TIETOJEN OSALTA TULO- JA IKÄLUOKITTAIN

Kysymyksen asiasisältö	Luokka	Oikein vastanneita, %	Väärin vastanneita, %
Mitä elinkustannusindeksi kuvaa	-5000	15	85
	-10000	43	57
	-15000	60	40
	-20000	72	28
	-30000	77	23
	yli 30000	91	9
	<u>Kaikki</u>	<u>55</u>	<u>45</u>
	(18-25)	(83)	(17)
	26-35	61	39
	36-45	62	38
	46-55	62	38
56-65	53	47	
yli 65	15	85	
Kulutushintojen nousu vuoden 1969 aikana (5 %:n tarkkuudella)	-5000	4	96
	-10000	12	88
	-15000	12	88
	-20000	15	85
	-30000	22	78
	yli 30000	34	66
	<u>Kaikki</u>	<u>14</u>	<u>86</u>
	(18-25)	(0)	(100)
	26-35	18	82
	36-45	14	86
	46-55	14	86
56-65	15	85	
yli 65	3	97	

Kysymyksen asiasisältö	Luokka	Oikein vastanneita, %	Väärin vastanneita, %
Tavallisen talletustilin korko	-5000	78	22
	-10000	73	27
	-15000	82	18
	-20000	82	17
	-30000	90	10
	yli 30000	95	5
	<u>Kaikki</u>	<u>81</u>	<u>19</u>
	(18-25)	(100)	(0)
	26-35	77	23
	36-45	82	18
	46-55	85	15
56-65	83	17	
yli 65	77	24	
Käyttötilin koronmaksutapa	-5000	8	92
	-10000	35	65
	-15000	47	53
	-20000	54	46
	-30000	58	42
	yli 30000	87	13
	<u>Kaikki</u>	<u>43</u>	<u>57</u>
	(18-25)	(41)	(59)
	26-35	48	52
	36-45	52	48
	46-55	46	54
56-65	37	63	
yli 65	14	86	